
SBÍRKA ZÁKONŮ ČESKÉ REPUBLIKY

Částka 35 Rozeslána dne 30. dubna 1996 Cena Kč 15,60

O B S A H:

- 107. Nález Ústavního soudu České republiky ze dne 28. února 1996 ve věci návrhu na zrušení zákona č. 34/1995 Sb., kterým se doplňuje zákon č. 76/1959 Sb., o některých služebních poměrech vojáků, ve znění pozdějších předpisů, a ve věci návrhu na zrušení zákona č. 33/1995 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon České národní rady č. 186/1992 Sb., o služebním poměru příslušníků Policie České republiky, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 100/1970 Sb., o služebním poměru příslušníků Sboru národní bezpečnosti, ve znění pozdějších předpisů
 - 108. Nález Ústavního soudu České republiky ze dne 2. dubna 1996 ve věci návrhu na zrušení některých ustanovení vyhlášky obce Staré Město u Uherského Hradiště č. 8/95 o ochraně nočního klidu
 - 109. Nález Ústavního soudu České republiky ze dne 26. března 1996 ve věci návrhu na zrušení vyhlášky města Nové Paky ze dne 25. října 1994 o zákazu komunistické, nacistické a fašistické propagandy na území města Nové Paky
 - 110. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí o odstoupení Republiky Kazachstán od smluv RVHP o dvojím zdanění
- Opatření ústředních orgánů**
- Oznámení Ministerstva práce a sociálních věcí o uložení kolektivních smluv vyššího stupně
- Redakční sdělení o opravě chyby ve vyhlášce č. 58/1996 Sb.
-

107

NÁLEZ

Ústavního soudu České republiky

Jménem České republiky

Ústavní soud České republiky rozhodl dne 28. února 1996 v plénu ve věci navrhovatele – skupiny poslanců Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky, zastoupené poslancem JUDr. Jaroslavem Ortmanem, a účastníka řízení – Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky o návrhu na zrušení zákona č. 34/1995 Sb., kterým se doplňuje zákon č. 76/1959 Sb., o některých služebních poměrech vojáků, ve znění pozdějších předpisů, jakož i ve věci navrhovatele – skupiny poslanců Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky, zastoupené poslancem JUDr. Jaroslavem Ortmanem, a účastníka řízení – Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky o návrhu na zrušení zákona č. 33/1995 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon České národní rady č. 186/1992 Sb., o služebním poměru příslušníků Policie České republiky, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 100/1970 Sb., o služebním poměru příslušníků Sboru národní bezpečnosti, ve znění pozdějších předpisů,

takto:

Návrhy se zamítají.

Odůvodnění:

ČÁST Ia)

Ia/1

Dne 3. dubna 1995 podala skupina 42 poslanců Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky návrh na zrušení zákona č. 34/1995 Sb., kterým se doplňuje zákon č. 76/1959 Sb., o některých služebních poměrech vojáků, ve znění pozdějších předpisů. Návrhem napadený zákon č. 34/1995 Sb. doplnil ustanovení § 33 odst. 9 zákona č. 76/1959 Sb. tak, že vyloučil zápočet určitých dob služeb do doby konání služby rozhodné pro nárok na výsluhový příspěvek a jeho výši. V přechodném ustanovení k úpravě účinné od 1. dubna 1995 dále stanovil, že do nového vyměření výsluhového příspěvku, tj. nejpozději do 31. října 1995, se jeho výplata pozastavuje (§ 37a).

Skupina poslanců ve svém návrhu tvrdí, že zákon č. 34/1995 Sb. je v rozporu s Ústavou České republiky (dále jen „Ústava“) a s Listinou základních práv a svobod (dále jen „Listina“). Jmenovitě je vytýkána ta skutečnost, že napadený zákon č. 34/1995 Sb. porušuje ústavní zásadu rovnosti občanů před zákonem ve smyslu čl. 1 Listiny. Podle čl. 28 Listiny mají občané právo na spravedlivou odměnu za práci, jejíž součástí jsou, pokud jde o vojáky, též peněžité dávky – výsluhový příspěvek, odchodné a úmrtné. Ve výsluhovém příspěvku se promítají spravedlivá odměna za vykonanou práci, mimořádně ztížené pracovní podmínky a zákonem stanovená osobní omezení ve srovnání s občanskými zaměstnanci. Výsluhový příspěvek je dávka, která se podle § 33 odst. 2 zákona č. 76/1959 Sb. posuzuje podle zákona o sociálním zabezpečení. To znamená, že nárok na tuto dávku nezaniká uplynutím času a že se promlčuje pouze nárok na výplatu jednotlivých dávek nebo jejich částí (§ 97 zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů). Právo na spravedlivou odměnu za vykonanou práci může být omezeno jen zákonem (čl. 41 odst. 1 Listiny), který musí platit stejně pro všechny případy, které splňují stanovené podmínky (čl. 4 odst. 3 Listiny), a nesmí znamenat diskriminaci kteréhokoli jednotlivce nebo skupiny osob z důvodu jejich „jiného postavení“ (čl. 3 odst. 1 Listiny).

Z hlediska ústavnosti je dále podle názoru navrhovatelů podstatné, že napadený zákon má zpětnou účinnost, neboť počínaje 1. dubnem 1995 odnímá určité skupině občanů České republiky na základě zákona nabytý nárok na výsluhový příspěvek. Zákon č. 34/1995 Sb. se zpětnou účinností reglementuje samotný vznik nároku na nepromlčitelný výsluhový příspěvek a odnímá, resp. snižuje nároky z něho vzešlé. Z definice pravé a nepravé retroaktivity právních norem, obsažené v nálezu ÚS ČR sp. zn. Pl. ÚS 3/94., vyplývá, že v případě zákona č. 34/1995 Sb. jde o retroaktivitu pravou, která je v právním státě zakázána.

Navrhovatelé dále upozorňují na skutečnost, že sama vláda České republiky svým usnesením ze dne 21. prosince 1994 č. 729 vyslovila nesouhlas se zněním poslaneckého návrhu napadeného zákona.

Zákon č. 34/1995 Sb., dle jejich názoru, se zpětnou účinností ruší zákonným způsobem nabytá práva.

Ze všech uvedených důvodů proto skupina poslanců navrhuje zákon č. 34/1995 Sb., ve znění pozdějších předpisů, zrušit.

Ia/2

Návrh na zrušení zákona podle čl. 87 odst. 1 písm. a) Ústavy a § 64 odst. 1 písm. b) zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů, podala skupina čtyřicetivou poslanců, kteří ze svých řad pověřili zastupováním v řízení před Ústavním soudem JUDr. Jaroslava Ortmana.

Po zjištění, že neexistují důvody ani pro odmítnutí návrhu ve smyslu § 43 zákona č. 182/1993 Sb., ani pro zastavení řízení podle § 67 téhož zákona, byl návrh v souladu s ustanovením § 69 citovaného zákona zaslán Parlamentu České republiky s výzvou k vyjádření. Vzhledem k zamítavému stanovisku vlády České republiky k poslaneckému návrhu napadeného zákona č. 34/1995 Sb., byl požádán její předseda o jeho zaslání Ústavnímu soudu. V rámci zajišťování dalších listinných důkazů ve smyslu § 42 odst. 2 zákona č. 182/1993 Sb., vyžádal Ústavní soud stanoviska příslušných ministerstev, tzn. obrany, vnitra, spravedlnosti a práce a sociálních věcí, v nichž se měla vyjádřit k vlastní povaze činnosti osob vyjmenovaných v § 33 odst. 9 písm. a) až g) zákona č. 76/1959 Sb., ve znění zákona č. 34/1995 Sb.; vyžádáno bylo též stanovisko prozatímního ředitele Bezpečnostní informační služby.

V průběhu řízení dospěl Ústavní soud k závěru, že je třeba důkazně doplnit ještě určitá tvrzení navrhovatelů, proto vyzval jejich zástupce k potřebnému doplnění.

Zástupce navrhovatelů ve svém vyjádření konstatoval, že tvrzení vztahující se k výsluhovému příspěvku se týká celé množiny vojáků, to znamená včetně podmnožiny vojáků, které uvádí zákon č. 34/1995 Sb. v čl. I bodě 1 písm. a) až g), rozlišování vojáků pro účely jejich nároku na výsluhový příspěvek neprovedla skupina poslanců, ale napadený zákon. Zástupce navrhovatelů dále zdůraznil, že příspěvek za službu byl zaveden zákonným opatřením Předsednictva Národního shromáždění č. 165/1964 Sb. a změněn zákonem č. 165/1978 Sb. Jeho pozdější další novelizace byla provedena zákonem č. 226/1992 Sb., který též změnil jeho označení na výsluhový příspěvek. Před novelizací zákonem č. 34/1995 Sb. měli na výsluhový příspěvek za stanovených podmínek nárok všichni vojáci propuštění ze služebního poměru bez ohledu na jejich služební zařazení, protože pro to nebyl, vzhledem k povaze jejich služby, opodstatněný důvod. Výsluhový příspěvek měl a má plnit funkci výsluhového důchodu, protože se vždy vycházelo z toho, že služba vojáků z povolání nemůže být a není – stejně jako je tomu i v jiných armádách – jejich celoživotním povoláním (až na výjimky). U propuštěných vojáků z povolání jim měl a má jejich výsluhový příspěvek poskytovaný do 60 let jejich věku pomoci, aby v jejich dalším zaměstnání v civilním životě nedošlo k podstatnějšímu poklesu jejich výdělků a životní úrovně.

Protože se zákon č. 34/1995 Sb. vztahuje i na ty vojáky zařazené do kategorie podle jeho čl. I bodu 1 písm. a) až g), kteří byli rehabilitováni podle zákona č. 119/1990 Sb. a vykonávali službu po 13. květnu 1992, uvádí se ve vyjádření souhrn právních předpisů, které omezovaly nebo jinak modifikovaly práva vojáků, jimž při propuštění ze služebního poměru příslušel nárok na výsluhový příspěvek, a to ve srovnání s občanskými zaměstnanci.

Ia/3

Rekapitulace vyžádaných stanovisek

A) Parlament České republiky

Parlament České republiky, jako účastník řízení, ve svém vyjádření podepsaném předsedou Poslanecké sněmovny PhDr. Milanem Uhdem uvedl, že je třeba vycházet z důvodové zprávy k napadenému zákonu, která se odvolává na § 2 odst. 2 zákona č. 198/1993 Sb., o protiprávnosti komunistického režimu a o odporu proti němu. Podle tohoto ustanovení byla Komunistická strana Československa zločinnou a zavrženíhodnou organizací obdobně jako další organizace založené na její ideologii, které ve své činnosti směřovaly k potlačování lidských práv a demokratického systému. Touto další organizací byla nepochybně i tajná služba komunistického režimu. Z uvedeného důvodu bylo navrženo, aby doba služby ve vybraných složkách a funkcích nebyla nadále započítávána pro účely příznání a stanovení výsluhového příspěvku, a to obdobně jako u bývalých příslušníků Sboru národní bezpečnosti, resp. Policie České republiky. Návrh zákona současně předpokládal, že dosud přiznané výsluhové příspěvky budou co do základu, tak i jejich výše uvedeny do souladu s nově stanoveným zápočtem doby služby.

K námitce navrhovatelů, že napadený zákon je retroaktivní, se ve vyjádření Parlamentu České republiky uvádí, že citovaný zákon vychází důsledně z principu, podle něhož vztahy hmotného i procesního práva, které vznikly za platnosti práva starého, se spravují zásadně tímto právem, a to až do doby účinnosti práva nového. Po

jeho účinnosti se však řídí právem novým. Citovaný zákon nemá retroaktivní účinky, neboť nepopírá, resp. nezrušuje platnost předchozích právních vztahů ani nestanoví povinnost vracet již vyplacené příspěvky.

Pokud jde o námitku navrhovatelů, že v souvislosti s přijetím předmětného zákona nebyly prokázány důvody pro omezení výhod určité skupině osob, odkazuje se ve vyjádření Parlamentu na výše uvedenou důvodovou zprávu, jakož i těsnopisecký záznam ze schůze Poslanecké sněmovny. Těsnopisecký záznam ze schůze Poslanecké sněmovny (tisk č. 1463) uvádí k problematice odůvodnění menších výhod určité skupině osob následující skutečnosti:

„Dalšími organizacemi ve smyslu § 2 odst. 2 zákona č. 198/1993 Sb. jsou mimo jiné nepochybně i tajné služby komunistického režimu, a to jak v bývalé Československé lidové armádě, tak u všech složek Ministerstva vnitra, Federálního ministerstva vnitra a podobně. Současná úprava zákona o služebním poměru vojáků stanoví povinnost započítat dobu služby i v těchto organizacích pro účely přiznání a stanovení výše peněžních náležitostí. Navrhovaná úprava se týká pouze těch, kteří pracovali nebo byli ve služebním poměru a sloužili v těchto organizacích. Záměrem předkladatelů je odpočet těchto dob s tím, že pokud některý z vojáků celou dobu sloužil v takové složce, neměl by mít nárok na žádné peněžní výhody, pokud odešel do civilu.“

V závěru svého vyjádření vyslovuje předseda Poslanecké sněmovny stanovisko, že zákonodárny sbor jednal v přesvědčení, že přijatý zákon je v souladu s Ústavou, ústavním pořádkem České republiky a naším právním řádem.

Ve vyjádření Parlamentu České republiky k doplněnému návrhu skupiny poslanců se konstatuje, že toto doplnění obsahuje pouze takové údaje, které byly a i v současné době jsou obecně známy, neboť vyplývají z platných právních předpisů, a které byly tudíž vzaty při zpracování návrhu předmětného zákona v úvahu. Zvláště pak se upozorňuje na skutečnost, že doplnění neobsahuje naproti tomu žádné údaje, na jejichž základě by bylo možné dovodit, že k uvedenému mimořádnému ztížení pracovních podmínek a k osobnímu omezení zmíněných osob došlo právě v důsledku přijetí předmětného zákona. Uváděná dřívější, resp. ani současná ztížení pracovních podmínek a osobní omezení zmíněných osob nemohou být adekvátním důvodem pro trvalé a navždy neměnné přiznání výsluhového příspěvku a jiných náležitostí.

B) Vláda České republiky

Vláda České republiky svým usnesením ze dne 21. prosince 1994 č. 729 k poslaneckému návrhu napadeného zákona přijala stanovisko, v němž se uvádí, že vláda s návrhem nevyslovila souhlas, a to z následujících důvodů:

- Přijetí navrhované právní úpravy by znamenalo nepřímou novelizaci zákona č. 87/1991 Sb., o mimosoudních rehabilitacích, neboť doby služby uvedené v čl. I návrhu jsou potvrzeny v ustanovení § 30 tohoto zákona.
- Zákon č. 76/1959 Sb. umožňuje souběh výsluhového příspěvku a důchodu s tím, že podle volby náleží buď příspěvek, nebo důchod a zápočet doby služby je pro obě dávky stejný. Předkládaný návrh souvztažnost uvedeného zákona s předpisy o sociálním zabezpečení zcela pomíjí.
- Podle zákona č. 226/1992 Sb., kterým se měnil a doplňoval zákon č. 76/1959 Sb., se příspěvky za službu, na něž vznikl nárok před účinností této novely, tj. před 13. květnem 1992, považují za výsluhové příspěvky v té výměře, ve které byly přiznány. Nelze proto v návrhu přechodného ustanovení nově posuzovat zápočet doby služby na výsluhový příspěvek s tím, že vojákovi byl podle dosavadních předpisů vyměřen příspěvek vyšší nebo při novém přepočtu doby by nenáležel, když tento příspěvek se považuje již za přiznaný.

C) Ministerstvo obrany České republiky

Ze stanoviska ministra obrany především vyplynulo, že provedenou revizí spisových a archivních fondů Ministerstva obrany nebyly zjištěny interní předpisy, které by obsahovaly pracovní charakteristiky jednotlivých skupin vojáků z povolání, kterých se napadený zákon dotýká.

K jednotlivým skupinám vojáků z povolání, uvedeným v ustanovení § 33 odst. 9 zákona č. 76/1959 Sb., ve znění po provedené novelizaci zákonem č. 34/1995 Sb., ze zmíněného stanoviska vyplývá:

1. § 33 odst. 9 písm. a)

V rámci organizační struktury bývalé vojenské kontrarozvědky (VKR) nepůsobily jen součásti (útvary), do jejichž náplně činnosti náleželo organizování a provádění kontrarozvědné činnosti, ale též útvary, které se na plnění úkolů kontrarozvědné ochrany přímo nepodílely (např. výkon administrativní a finanční služby, materiálně-technické zabezpečení). Podle názoru ministra obrany se ustanovení § 33 odst. 9 písm. a) plošně vztahuje na všechny vojáky z povolání, kteří sloužili v ozbrojených silách se zařazením ve VKR, tj. i na vojáky z povolání zařazené ve VKR ve funkcích týlového a administrativního charakteru, zejména na úseku logistického, finančního,

personálního, analytického a administrativního zabezpečení, které nebyly spojeny s výkonem kontrarozvědné činnosti. Citované zákonné ustanovení nezohledňuje rovněž případy, kdy voják byl na pracovišti nebo ve funkci s kontrarozvědným zaměřením formálně zařazen, avšak z důvodu vyslání ke studiu na příslušnou školu kontrarozvědnou činnost fakticky nevykonával.

Pokud se jedná o charakteristiku činnosti bývalé VKR, vyplývá např. z předpisu Hlavní správy VKR (HS VKR) č. j. 0071/19-1983, předpisu HS VKR č. j. 0040/19-1985.

2. § 33 odst. 9 písm. b)

Zákon č. 34/1995 Sb. zde používá neexistující právní pojem, protože „útvary rozvědky Československé lidové armády“ fakticky v organizační struktuře bývalé ČSLA nebyl nikdy zřízen. Výkladem organizačních řádů ohledně charakteru prováděných činností lze dovodit, že zákonodárce měl na mysli zpravodajskou správu Generálního štábu Československé lidové armády (ZS GŠ ČSLA), která svými útvary a jednotkami ČSLA průzkum prováděla. ZS GŠ ČSLA byla organizačními řády charakterizována jako orgán pro řízení vojenského zpravodajství. Náplň činnosti náčelníka ZS GŠ ČSLA byla zakotvena v čl. 15 Organizačního řádu Federálního ministerstva národní obrany v míru (Všeob-Ř-10 ev. č. 000003). Na nižší úrovni organizační struktury bývalé ČSLA ještě působili ve smyslu Řádu vnitřní služby ozbrojených sil ČSSR zpravodajští náčelníci pluku.

3. § 33 odst. 9 písm. c)

Vzhledem ke skutečnosti, že Hlavní politická správa bývalé ČSLA (HPS ČSLA) a její podřízené součásti měly vlastní spisový a archivní režim, nejsou její písemnosti již 25 let archivně zpracovány. Základní charakteristiku a hlavní úkoly HPS ČSLA lze dokumentovat za pomoci předpisu Všeob-Ř-10. Podle jeho čl. 28 byla HPS ČSLA nejvyšším politickým orgánem ČSLA. Pracovala s právy oddělení ústředního výboru KSČ. Ve své činnosti se řídila usneseními sjezdů strany, stanovami strany, usneseními a směrnicemi ÚV KSČ. Za veškerou svou činnost odpovídala ÚV KSČ. HPS ČSLA plnila konkrétně úkoly uvedené v příloze č. 1.¹⁾

Pokud jde o politické oddělení Ministerstva národní obrany, bylo ve smyslu čl. 29 Všeob-Ř-10 politickým orgánem pro řízení a provádění veškeré stranickopolitické práce, zejména pro jednotné a přímé řízení základních organizací KSČ a SSM na ministerstvu (kromě organizací KSČ a SSM ZS GŠ). Ve své činnosti se řídila usnesením sjezdů a stanovami KSČ, usneseními a směrnicemi ÚV KSČ, směrnicemi a pokyny náčelníka HPS ČSLA, usneseními konferencí komunistů ministerstva.

Povinnosti zástupce velitele pro politickovýchovnou práci (pro politické věci) na úrovni pluku, praporu a roty vymezoval Řád vnitřní služby ozbrojených sil ČSSR (Žákl-Ř-1/4). Obecná charakteristika činností zástupců velitelů pro politické věci na příslušných úrovních byla v čl. 69., 111. a 121. Řádu provedena v podstatě shodně. Odpovídali v míru a za války za organizaci a stav politické práce u příslušného útvaru, za práci spojenou s politickou i vojenskou výchovou vojáků, za upevňování morálně politického stavu a vojenské kázně, rovněž tak za účinnost politické práce; byli podřízeni příslušnému veliteli útvaru.

4. § 33 odst. 9 písm. d) až g)

Příslušníci uvedení v § 33 odst. 9 písm. d) až g) zákona č. 76/1959 Sb., ve znění napadeného zákona č. 34/1995 Sb., nepatří do působnosti Ministerstva obrany, proto se ministr obrany nemohl vyjádřit k jejich pracovním charakteristikám.

Ve stanovisku ministra obrany se dále uvádí, že politická příslušnost (členství v KSČ a SSM) nebyla výslovně zákonným požadavkem či podmínkou pro výkon jakékoliv funkce v ČSLA. Požadavek politické angažovanosti však byl zakotven v zákoně č. 76/1959 Sb. do roku 1991. Promítal se v ustanovení § 23 jako jedna z podmínek vzniku služebního poměru, v ustanovení § 5 odst. 2 jako jedna z podmínek jmenování nebo povýšení do vyšších hodností a v ustanovení § 10 odst. 1 jako jedna z podmínek pro ustanovování vojáků do funkcí. K odstranění politického aspektu ve služebním poměru vojáků z povolání došlo až zákonem č. 228/1991 Sb. a zákonem č. 226/1992 Sb. Politická angažovanost tak byla do té doby významným kritériem hodnocení vojáků z povolání, a tím i kritériem pro další průběh služby.

V souvislosti s poskytováním výsluhového příspěvku upozornil dále ministr obrany na Doporučení Mezinárodní organizace práce (MOP) č. 68/1944 dotýkající se služebního poměru, tj. aby při propuštění z tohoto poměru byl poskytován příspěvek podle délky služby, jakož i na Úmluvu č. 158/1982 o skončení pracovního

¹⁾ Přílohy k nálezům jsou zveřejněny ve Sbírce nálezů a usnesení Ústavního soudu ČR.

poměru, která se vztahuje na všechna odvětví hospodářské činnosti a na všechny zaměstnance. Podle čl. 12 citované Úmluvy se propuštěným vojákům z povolání zabezpečuje nárok na odchodné a jiné podobné dávky, jejichž částka se stanoví se zřetelem na délku trvání služebního poměru.

Pokud se jedná o počet osob, jichž se napadený zákon dotýká z pohledu Ministerstva obrany České republiky, toto pozastavilo výplatu výsluhového příspěvku u 2024 dotčených.

D) Ministerstvo vnitra České republiky

V odpovědi ministra vnitra na žádost Ústavního soudu se uvádí, že pracovní charakteristiky příslušníků Sboru národní bezpečnosti dotčených ustanovením § 33 odst. 9 písm. d) zákona č. 76/1959 Sb., ve znění zákona č. 34/1995 Sb., nebyly v písemné formě vedeny. Velmi složitě a toliko plošně je lze odvodit z interních předpisů vydávaných k činnosti složky Státní bezpečnosti. Na základě získaných informací, zejména z tehdejších interních norem byly tyto funkce vymezeny rozkazem ministra vnitra (RMV) č. 21 ze dne 9. března 1995. Vymezení bylo o to složitější, že pojem „úsek“ uvedený v § 33 odst. 9 písm. d) není totožný s pojmem „útvár“ běžně užívaným v interních právních normách bývalého Federálního ministerstva vnitra. Proto citovaný rozkaz ministra vnitra vylučuje ty funkce, které, ač byly zařazeny v příslušném útvaru zaměřeném na kontrarozvědnou a rozvědnou činnost, prokazatelně, vzhledem k jejich náplni, tuto činnost nemohly zahrnovat. Analogickým způsobem bylo postupováno při výkladu pojmu „politickovýchovné činnosti“ ve smyslu § 153 odst. 2 písm. d) zákona č. 186/1992 Sb., ve znění zákona č. 33/1995 Sb., čemuž odpovídalo znění § 33 odst. 9 písm. e) zákona č. 76/1959 Sb., ve znění zákona č. 34/1995 Sb. I zde se vycházelo ze skutečnosti, že příslušník byl zařazen na příslušném útvaru, který se politickovýchovnou činností zabýval s přihlédnutím k tomu, zda politickovýchovnou činností s ohledem na své funkční zařazení skutečně vykonával. Jak v předchozím případě [písmeno d)], tak i zde [§ 33 odst. 9 písm. e) zákona č. 76/1959 Sb.] je výčet funkcí podle názoru ministra vyčerpávající.

Ve smyslu přílohy citovaného rozkazu, která konkretizuje ustanovení § 153 odst. 2 písm. a) zákona č. 186/1992 Sb., ve znění zákona č. 33/1995 Sb., jemuž koresponduje obsahové ustanovení § 33 odst. 9 písm. d) zákona č. 76/1959 Sb., ve znění zákona č. 34/1995 Sb., se za příslušníka SNB zařazeného ve složce StB na úseku s kontrarozvědným nebo rozvědným zařazením považuje příslušník zařazený v útvarcích uvedených v příloze č. 2.

Do kategorie osob dle písmene e) ve smyslu § 33 odst. 9 zákona č. 76/1959 Sb. spadají podle citovaného RMV č. 21/1995 příslušníci SNB zařazení v politickovýchovné správě (útvary) FMV, MV ČR nebo MV SR přímo vykonávající politickovýchovnou činnost, jestliže přímo vykonávali tuto činnost zabezpečovanou správami dále uvedenými v příloze RMV č. 21/1995.

Kategorie osob podle § 33 odst. 9 písm. d)

RMV č. 54/1972 obsahující „Směrnice pro zpravodajskou činnost čs. kontrarozvědky“ vymezil jako základní poslání tohoto orgánu ochranu socialistické společnosti a státního zřízení, bezpečnosti a obranyschopnosti ČSSR, socialistické ekonomiky, bezpečnosti čs. občanů a jejich práv před činností zahraničních a vnitřních nepřátel (dále viz příloha č. 3).¹⁾

Pokud šlo o boj proti tzv. vnitřnímu nepříteli, ten se řídil RMV č. 10/1975, jenž byl posléze nahrazen rozkazem RMV č. 43/1980. Ve smyslu citovaného rozkazu č. 43/1980 patřilo k jeho obsahu zejména provádění a organizování kontrarozvědných opatření k předcházení a zamezování vlivu ideologické diverze vedené proti ČSSR a zemím socialistického společenství, vyhledávání, odhalování a dokumentace protistátní činnosti osob, provádějících v objektech vymezených ke kontrarozvědné ochraně nepřátelskou činností proti ČSSR ve spojení s nepřátelskými organizacemi v zahraničí, jakož i pravicovými a antisocialistickými silami uvnitř státu.

RMV č. 39/1980 pokrýval činnost správy kontrarozvědky pro boj proti vnějšímu nepříteli.

Kontrarozvědná činnost na úseku ochrany ekonomiky podléhala RMV č. 41/1980.

To, co bylo charakteristické pro činnost příslušníků SNB zařazených ve složce StB na úseku kontrarozvědném, platí podle vyjádření ministra vnitra i pro činnost těchto příslušníků, pokud byli zařazení na úseku rozvědném.

Kategorie osob podle § 33 odst. 9 písm. e) a f)

Odbor a oddělení pro politickovýchovnou práci [písmeno e)] podle znění RMV č. 21/1995 představovaly organizační složky struktury politickovýchovného aparátu VB, pro jehož činnost platilo nařízení ministra vnitra (NMV) č. 18/1972. Zmíněný odbor, zřízený na úrovni hlavního velitelství VB MV ČR a MV SSR zejména řídil propagandu marxisticko-leninského učení, vnitřní a zahraniční politiky KSČ, poskytoval metodickou pomoc při

provádění politické výuky, organizoval a prováděl školení politickovýchovného aparátu; řídil a kontroloval činnost oddělení pro politickovýchovnou práci na správách VB a městských správách VB a zástupců náčelníků pro politickovýchovnou práci na okresních odděleních VB a poskytoval jim praktickou pomoc (čl. II bod 12). Oddělení pro politickovýchovnou práci zřízené na správách VB, městských správách VB plnilo věcně tytéž úkoly jako odbor na úrovni HV VB MV ČSR a MV SSR v relaci ke své úrovni působení.

Pokud jde o zástupce náčelníka (velitele) pro politickovýchovnou práci, ten ve smyslu čl. II bodu 14 na úrovni OVB, OOVV a školy VB zejména vychovával příslušníky k naprosté oddanosti KSČ, vlasti a lidu k proletářskému internacionalismu, nesmiřitelnosti k buržoazní ideologii, k vysoké odpovědnosti při plnění služebních povinností, k přesnému plnění rozkazů, k důslednému dodržování socialistické zákonnosti a k vysoké revoluční bdělosti a ostrážitosti.

Ustanovení § 33 odst. 9 písm. f) zákona č. 76/1959 Sb. výslovně nedopadá na náčelníka (velitele), který stál nad svým zástupcem pro politickovýchovnou práci.

Své místo ve struktuře politickovýchovného aparátu VB měla i správa pro politickovýchovnou práci (NMV č. 18/1972), resp. správa pro politickovýchovnou, vzdělávací, kulturní a propagační činnost FMV, zřízená NMV č. 28/1977. Mezi hlavní úkoly správy zejména patřilo, podle zásad pro politickovýchovnou práci schválených Předsednictvem ÚV KSČ, zabezpečovat úkoly ministra vnitra ČSSR při řízení politickovýchovné práce ve SNB; základním principem této činnosti bylo přímé, individuální politickovýchovné působení pracovníky politickovýchovného aparátu SNB na příslušníky v určených útvech SNB. Dále pomáhala orgánům a organizacím KSČ v určených útvech SNB při provádění stranickopolitické práce, zejména při uplatňování vedoucí úlohy strany v podmínkách SNB a při plnění úkolů bezpečnostní politiky atd. Zásadám práce tohoto aparátu SNB odpovídaly i zásady pro výběr kádřů, které v něm pracovaly. Ve smyslu NMV č. 22/1972 se výběr prováděl z politicky vyspělých, třídně uvědomělých a Komunistické straně Československa oddaných příslušníků SNB, z členů KSČ, kteří osvědčili ideovou pevnost a internacionální věrnost, zejména v krizovém období let 1968 – 1969, působili v roce 1970 v pohovorových komisích pro očistu strany a trvale se aktivně angažovali za politiku strany.

Jak uvádí ministr vnitra, z předkládané dokumentace je zřejmé, že nelze konstatovat mimořádné ztížení pracovních podmínek inkriminovaných tří kategorií příslušníků SNB oproti ostatním příslušníkům. Určitou výjimku by mohli, podle jeho názoru, představovat příslušníci SNB, kteří plnili rozvědčné úkoly v zahraničí bez krytí, tedy se změněnou identitou, tzv. nelegálové. V zásadě lze říci, že riziko ohrožení života nebo zdraví, jiná závažná rizika, psychická zátěž apod. byly srovnatelné u všech příslušníků SNB zařazených ve stejném, resp. srovnatelném typu funkcí, bez ohledu na složku, v níž byli zařazeni. Srovnávání s pracovními podmínkami občanských pracovníků není podle názoru požádaného ministra účelné, a to se zřetelem ke skutečnosti, že jednou ze zákonných podmínek pro poskytování příspěvku za službu (výsluhového příspěvku) je skončení služebního poměru, nikoliv poměru pracovního.

Ministr vnitra též potvrdil, že splnění podmínky celkové politické angažovanosti bylo důsledně požadováno od všech příslušníků SNB, bez ohledu na zastávanou funkci a dosaženou hodnost. To nesporně vyplývá nejen z obecně závazných právních předpisů (zákon č. 100/1970 Sb., o služebním poměru příslušníků Sboru národní bezpečnosti), ale i z interních instrukcí. Bývalý ministr vnitra Jaromír Obzina ve svém vystoupení při odůvodnění vládního návrhu zákona č. 63/1983 Sb., kterým se měnil a doplňoval zákon č. 100/1970 Sb., na 9. společné schůzi sněmoven FS ČSSR dne 14. června 1983 mimo jiné uvedl: „...za uplynulých 12 let byla zcela provedena generační obměna příslušníků SNB a očista SNB od těch, kteří se v době společenské krize 1968 – 1969 vážně zpronevěřili služební přísaze, ústavě a zákonům ČSSR. Výrazně se upevnilo třídní a politické složení SNB. Ve SNB je dnes 75 % příslušníků, kteří před přijetím do bezpečnostního aparátu pracovali jako dělníci a družstevní rolníci. K dnešnímu dni je z řad příslušníků SNB 76 % členů a kandidátů KSČ a u složky StB 84 %.“ Ohledně členství v SSM lze konstatovat slovy ministra vnitra, že v praxi každý věkově mladší příslušník SNB byl členem této organizace, neboť na uvedenou skutečnost byl kladen důraz již při výběru a v průběhu přijímacího řízení. Právě tak lze konstatovat, že tzv. politické vzdělání (absolvování Večerní univerzity marxismu-leninismu, nástavbového studia VUML a dalších kurzů KSČ až po postgraduální studium na Vysoké škole politické ÚV KSČ nebo Vojenské politické akademii Klementa Gottwaldy) bylo, byť diferencovaně, stanoveno jako kvalifikační předpoklad pro výkon všech funkcí ve SNB. Striktní stanovení podmínky (de facto) členství v KSČ lze z povahy věci předpokládat pro obsazování funkce zástupce náčelníka [velitele pro politickovýchovnou práci ve smyslu § 33 odst. 9 písm. f) zákona č. 76/1959 Sb., ve znění zákona č. 34/1995 Sb.].

V závěru svého stanoviska ministr vnitra sdělil, že počty osob, které jsou zákonem č. 34/1995 Sb. dotčeny, nejsou Ministerstvu vnitra známy, vzhledem ke skutečnosti, že Ministerstvo vnitra (ani jeho právní předchůdce) těmto osobám výsluhový příspěvek nevyměřovalo.

E) Ministerstvo spravedlnosti České republiky

Náplň práce funkcionářů Sboru nápravné výchovy uvedených v § 33 odst. 9 písm. g) zákona č. 76/1959 Sb., ve znění napadeného zákona č. 34/1995 Sb., jakož i podmínka politické angažovanosti těchto osob k výkonu jejich činností se uvádí z Rozkazu ministra spravedlnosti č. 22/1973 o zřízení politickovýchovného aparátu Sboru nápravné výchovy ČSR, jmenovitě z jeho přílohy: Směrnice pro činnost politickovýchovného aparátu Sboru nápravné výchovy.

Politickovýchovný aparát SNV byl vytvářen z řad členů KSČ, kteří pevně stáli na pozicích marxismu-leninismu a proletářského internacionalismu, svými stranickými zkušenostmi, politickými a odbornými kvalitami dávali záruku angažovaného uplatňování politiky strany a úspěšného plnění poslání politickovýchovného aparátu SNV. Ustanovení pracovníků tohoto aparátu do funkcí a jejich odvolání prováděli odpovědní služební funkcionáři s kádrovou pravomocí, po schválení příslušnými stranickými orgány podle kádrové nomenklatury.

Ve struktuře politickovýchovného aparátu SNV působili příslušníci SNV zařazení jak ve funkcích zástupce náčelníka správy pro politickovýchovnou práci, kteří byli zároveň náčelníkem odboru pro politickovýchovnou práci, tak zástupce náčelníka útvaru pro politickovýchovnou práci [k náplni činnosti zmíněného odboru viz příloha č. 4; k činnosti zástupce náčelníka útvaru viz příloha č. 5 – ¹⁾].

Z citované směrnice dále vyplývá, že ustanovení § 33 odst. 9 písm. g) zákona č. 76/1959 Sb. výslovně nedopadá na náčelníky útvaru SNV pro politickovýchovnou práci, ale pouze na jejich zástupce.

Ministr spravedlnosti ve svém vyjádření sdělil, že napadený zákon č. 34/1995 Sb. se týká 18 bývalých zaměstnanců nynější Vězeňské služby.

F) Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky

Ministr práce a sociálních věcí ve svém stanovisku sdělil, že ocenění vyšší náročnosti činností vykonávaných příslušníky ozbrojených sil, spočívající zejména v ohrožení jejich života a zdraví, jakož i v rozdílech mezi služebním a pracovním poměrem, bylo a je i podle platných předpisů vyjádřeno zvláštními formami (příplatky, zvýšený platový tarif). Pokud jde o výsluhový příspěvek, ten nemá přímou vazbu na vykonávanou činnost, což je mimo jiné zřejmé i ze skutečnosti, že je poskytován až po skončení služebního poměru. Výsluhový příspěvek nebyl součástí tzv. služebního příjmu a není ani součástí platu příslušníků ozbrojených sil podle platných předpisů. Jde o zvláštní kategorii peněžního příjmu motivovanou do určité míry sociálními důvody (ztráta odbornosti získané pro služební účely, obtížnější vyhledávání nového zaměstnání v civilních sektorech po skončení služebního poměru).

V závěru svého stanoviska ministr práce a sociálních věcí zdůraznil dosah práva zakotveného v čl. 28 Listiny. Citované ustanovení Listiny zaručuje právo na spravedlivou odměnu za práci zaměstnancům a nikoliv občanům. Je zřejmé, že jde o odměnu za práci v průběhu zaměstnaneckého vztahu, ať již ve služebním nebo pracovním poměru. Právo zakotvené v tomto článku nelze proto rozšiřovat na plnění poskytované po skončení zaměstnaneckého vztahu.

G) Bezpečnostní informační služba České republiky

Prozatímní ředitel Bezpečnostní informační služby České republiky (dále jen „BIS“) na dotaz Ústavního soudu konstatoval, že postavení BIS je v dané věci zcela okrajové a specifické.

Z analýzy vývoje právní regulace činnosti BIS plyne, že napadený zákon č. 34/1995 Sb. by se mohl z pohledu BIS dotknout pouze těch příslušníků dřívější Federální bezpečnostní služby (dále jen „FBIS“), kteří se nestali příslušníky BIS a kterým byl současně podle zákona č. 100/1970 Sb., o služebním poměru příslušníků Sboru národní bezpečnosti, přiznán příspěvek za službu. Po schválení zákona č. 34/1995 Sb. proto BIS provedla vyhodnocení jeho možných dopadů na bývalé příslušníky FBIS, kterým je příspěvek za službu vyplácen. V této souvislosti bylo zjištěno, že žádného příslušníka bývalé FBIS se napadený zákon č. 34/1995 Sb. netýká. Příslušníků její nástupnické organizace, tj. BIS, se ani dotýkat nemůže.

H) Výzva k posouzení rozkazu ministra obrany č. 35/1995

V průběhu řízení došlo Ústavnímu soudu upozornění od JUDr. Jaroslava Ortmana, aby Ústavní soud posoudil rozkaz ministra obrany č. 35/1995 o jednotné aplikaci ustanovení § 33 odst. 9 zákona č. 76/1959 Sb., ve znění zákona č. 34/1995 Sb., podle § 70 odst. 3 zákona č. 182/1993 Sb.

Podle názoru pisatele je rozkaz aplikován i na případy (funkce), na které se nevztahuje. V čl. I bodě 1 zákona č. 34/1995 Sb. se uvádí, že dobou konání služby rozhodnou pro nárok na výsluhový příspěvek a jeho výši není doba služby vojáka ČSLA zařazeného v HPS ČSLA, který přímo vykonával politickovýchovnou činnost anebo který byl zařazen ve funkci zástupce velitele pro politickovýchovnou práci nebo propagandisty [viz § 33 odst. 9

písm. c) zákona č. 76/1959 Sb., ve znění novely č. 34/1995 Sb.]. Uvedená funkce v ČSLA neexistovala a ministr obrany provedl v rozkaze výklad tak, že se za takového vojáka považuje voják z povolání zařazený do funkce zástupce velitele (náčelníka) pro politické věci na všech stupních. Ministr (ministerstvo) obrany nemůže autonomně vykládat a provádět zákony, aniž k tomu byl (bylo) výslovně zmocněn (zmocněno) zákonem podle čl. 79 odst. 3 Ústavy.

Ia/4

Ústavní soud, jak mu ukládá § 68 odst. 2 zákona č. 182/1993 Sb., nejprve zkoumal, zda zákon č. 34/1995 Sb. byl přijat a vydán v mezích Ústavou stanovené kompetence a ústavně předepsaným způsobem.

Ze zprávy Parlamentu České republiky, jakož i z těsnopiseckého záznamu ze schůze Poslanecké sněmovny (tisk č. 1463) je zřejmé, že napadený zákon č. 34/1995 Sb. navrhla k přijetí jako novelu zákona č. 76/1959 Sb., o některých služebních poměrech vojáků, ve znění pozdějších předpisů, skupina poslanců, kteří tak využili svého práva na zákonodárnou iniciativu podle čl. 41 odst. 2 Ústavy. Zákon byl přijat Poslaneckou sněmovnou Parlamentu České republiky podle čl. 15 odst. 1 a čl. 106 odst. 2 věta třetí Ústavy. Kvora předepsaná ustanoveními čl. 39 odst. 1 a 2 Ústavy byla dodržena. Schůze Poslanecké sněmovny dne 8. února 1995, jejího 69. hlasování, se zúčastnilo 119 poslanců, z nichž pro přijetí zákona hlasovalo 88 poslanců, proti se vyslovilo 19 poslanců a 12 poslanců se hlasování zdrželo.

Ústavou předepsaný způsob přijetí a vydání zákona byl dodržen, zákon byl podepsán předsedou Poslanecké sněmovny, prezidentem republiky a předsedou vlády (čl. 51 Ústavy) a byl vyhlášen ve Sbírce zákonů v částce 7, ročník 1995, rozeslané dne 3. března 1995. Tímto dnem nabyl zákon č. 34/1995 Sb. platnosti. Účinným se stal podle svého čl. II dnem 1. dubna 1995.

ČÁST Ib)

Ib/1

Dne 3. dubna 1995 podala skupina 41 poslanců Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky návrh na zrušení zákona č. 33/1995 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon č. 186/1992 Sb. a zákon č. 100/1970 Sb., oba ve znění pozdějších předpisů.

Podle navrhovatelů je napadený zákon v rozporu s čl. 1 Ústavy a čl. 1, čl. 3, čl. 4 odst. 3, čl. 28 a čl. 41 odst. 1 Listiny.

Skupina poslanců proto navrhuje, aby Ústavní soud s účinností od 1. dubna 1995 zrušil zákon č. 33/1995 Sb. Poslanci zároveň vyslovili souhlas, aby je v řízení před Ústavním soudem zastupoval poslanec JUDr. J. Ortman.

Návrh skupiny poslanců na zrušení zákona č. 33/1995 Sb. vychází z analýzy zákona a je odůvodněn takto: „Příspěvek za službu je právním nárokem policisty, jehož služební poměr skončil bez jeho zavinění jeho uvolněním nebo propuštěním ze zdravotních, služebních nebo organizačních důvodů. V příspěvku se promítají spravedlivá odměna za vykonanou práci, mimořádně ztížené pracovní podmínky a zákonem stanovená osobní omezení ve srovnání s občanskými zaměstnanci. Jeho podstatou je přiměřená a částečná náhrada za ucházející služební příjem a náleží všem policistům, kteří splnili obecně stanovené zákonné podmínky.“

Příspěvek za službu byl a je ve všech zákonech, které jej upravují, koncipován jako nepromlčitelný nárok. Promlčení podléhají pouze nároky na jednotlivá plnění z něho vyplývající.

Podle čl. 28 Listiny mají občané právo na spravedlivou odměnu za práci, jejíž meze mohou být stanoveny jen zákonem (čl. 41 odst. 1 Listiny), přičemž jakékoliv omezení musí platit stejně pro všechny případy, které splňují stanovené podmínky (čl. 4 odst. 3 Listiny). Při stanovení těchto podmínek se musí respektovat zásada rovnosti v právech a zákaz diskriminace kteréhokoliv jednotlivce nebo skupiny osob z důvodu jejich „jiného postavení“ (čl. 1 a čl. 3 odst. 1 Listiny).

Ústavní soud v nálezu sp. zn. Pl. ÚS 37/93 s odvoláním na nálezy ÚS ČSFR sp. zn. Pl. ÚS 22/92 při výkladu ústavní zásady rovnosti občanů před zákonem vyslovil právní názor, že „je věcí státu, aby rozhodl, že určité skupině poskytne méně výhod než jiné, avšak musí prokázat, že tak činí ve veřejném zájmu a pro veřejné blaho“. Tato skutečnost však prokázána nebyla.

Zákon č. 33/1995 Sb. má zpětnou účinnost, neboť počínaje 1. dubnem 1995 odnímá určité skupině občanů České republiky na základě zákona nabyté právo na příspěvek za službu. Podle nálezu Ústavního soudu sp. zn.

Pl. ÚS 16/93 platí v ústavním pořádku České republiky všeobecný zákaz retroaktivity, odvozený ze zásad právního státu, k jehož definičním znakům patří též princip právní jistoty a ochrany důvěry občanů v právo.

V případě zrušení už uskutečněného zápočtu trvání služebního poměru určité skupiny osob pro přiznání nepromlčitelného příspěvku za službu a odnětí tohoto nároku na příspěvek už realizovaného je důsledkem právě retroaktivity zákona č. 33/1995 Sb., neboť reglementuje jak samotný vznik právního vztahu, tak nároky z něho vzešlé (Pl. ÚS 3/94).

Ustanovením čl. II zákona č. 33/1995 Sb. byla provedena novelizace zákona č. 100/1970 Sb., a to upravením nároků na příspěvek za službu ve FBIS. Na služební poměr příslušníků FBIS se podle § 35 odst. 2 zákona č. 244/1991 Sb. přiměřeně vztahoval zákon č. 100/1970 Sb. Zákon č. 244/1991 Sb. však byl s účinností od 31. prosince 1992 zrušen zákonem č. 543/1992 Sb., takže i pro tento orgán a jeho příslušníky pozbyl zákon č. 100/1970 Sb. platnosti.

Úprava právního poměru bývalých příslušníků zrušeného orgánu je v rozporu se zásadami právního státu podle čl. 1 Ústavy, které nepřipouštějí stanovit retroaktivitu právních norem a provádět změny a doplnění neplatného zákona.

Zákon č. 33/1995 Sb. byl usnesen z podnětu skupiny poslanců a vláda České republiky svým usnesením č. 730 ze dne 21. prosince 1994 vyslovila nesouhlas se zněním poslaneckého návrhu zákona.

Zákon č. 33/1995 Sb. se zpětnou účinností ruší zákonným způsobem nabytá práva, proto je třeba jej zrušit s účinností od 1. dubna 1995.

Ib/2

Podle ustanovení § 42 odst. 3 a § 69 zákona č. 182/1993 Sb. zaslal Ústavní soud uvedený návrh k vyjádření Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky. Její předseda PhDr. Milan Uhde potvrdil stanovisko Poslanecké sněmovny vyjádřené hlasováním o návrhu zákona č. 33/1995 Sb. a zdůvodnil je následující argumentací: „Důvodová zpráva k tomuto zákonu se odvolává na § 2 odst. 2 zákona č. 198/1993 Sb., o protiprávnosti komunistického režimu a o odporu proti němu, podle něhož byla Komunistická strana Československa zločinnou organizací obdobně jako další organizace založené na její ideologii, které ve své činnosti směřovaly k potlačování lidských práv a demokratického systému. Touto další organizací byla podle důvodové zprávy nepochybně i tajná služba komunistického režimu. Z tohoto důvodu bylo navrženo, aby doba služby ve vybraných složkách a funkcích nebyla nadále započítávána pro účely přiznání a stanovení příspěvku za službu.“ K namítané retroaktivitě zákona předseda Poslanecké sněmovny uvádí, že citovaný zákon vychází důsledně z principu, že právní vztahy hmotného i procesního práva, které vznikly za platnosti práva starého, se spravují zásadně tímto právem, a to až do doby účinnosti práva nového; po jeho účinnosti se však řídí právem novým. Citovaný zákon nezahrnuje a neupravuje též vznik právních vztahů a nároky z nich vzniklé před jeho účinností, nýbrž pouze stanoví do budoucnosti podmínky pro jejich přiznání a vyplacení. Z uvedeného vyplývá, že citovaný zákon nemá retroaktivní účinky, totiž nepopírá, resp. nezrušuje platnost předchozích právních vztahů ani nestanoví povinnost vracet již vyplacené příspěvky. V této souvislosti se předseda Poslanecké sněmovny odvolává na nález Ústavního soudu č. 164/1994 Sb. Uvádí, že zákon byl schválen potřebnou většinou poslanců dne 8. února 1995, podepsán příslušnými ústavními činiteli a řádně vyhlášen.

Ústavní soud si dále vyžádal vyjádření ústředních orgánů, kterých se aplikace zákona dotkla – BIS, Ministerstva práce a sociálních věcí, Ministerstva obrany, Ministerstva vnitra a Ministerstva spravedlnosti – a požádal je o charakterizování činností, které vykonávali úředníci v dotčených funkcích.

A) Bezpečnostní informační služba

Z vyjádření prozatímního ředitele BIS Ústavní soud zjistil, že po listopadu 1989 došlo v několika fázích k zásadním organizačním změnám Federálního ministerstva vnitra (dále jen „FMV“).

Kontrarozvědné úkoly státu postupně plnili příslušníci Úřadu na ochranu ústavy a demokracie, později příslušníci FBIS. Oba tyto úřady byly organizačními útvarů FMV, jejichž příslušníci byli ve služebním poměru příslušníků SNB podle zákona č. 100/1970 Sb. Zákonem č. 527/1992 Sb. byla zřízena BIS, která se stala právním nástupcem FBIS, nikoliv FMV nebo SNB. Stejným zákonem byl pro příslušníky BIS upraven i jejich služební poměr. V tomto zákoně spojil zákonodárce nárok na příspěvek za službu příslušníků BIS pouze s dobou trvání služebního poměru příslušníků SNB zařazených v Úřadu FMV na ochranu ústavy a demokracie či ve FBIS nebo s dobou trvání služebního poměru příslušníka FBIS. Poslední úprava je pak obsažena v nyní platném zákoně č. 154/1994 Sb., o Bezpečnostní informační službě České republiky.

Z uvedeného je zřejmé, že napadený zákon č. 33/1995 Sb. se dotýká pouze těch příslušníků bývalé FBIS, kteří se nestali alespoň příslušníky BIS a kterým byl současně podle zákona č. 100/1970 Sb. přiznán příspěvek za službu. Po schválení zákona č. 33/1995 Sb. BIS provedla vyhodnocení jeho možných dopadů na bývalé příslušníky FBIS, kterým je příspěvek za službu vyplácen. Na základě tohoto zákona byl příspěvek za službu pozastaven pouze třem příslušníkům bývalé FBIS. K provedení zákona č. 33/1995 Sb. vydal prozatímní ředitel BIS rozkaz, kterým blíže konkretizoval osobní rozsah funkcí uvedených v § 134 odst. 3 písm. a) a d) zákona č. 100/1970 Sb. Tento rozkaz podle sdělení prozatímního ředitele BIS důsledně sleduje výklad jediného kompetentního orgánu v této věci – Ministerstva vnitra.

B) Ministerstvo práce a sociálních věcí

Z vyjádření Ministerstva práce a sociálních věcí bylo zjištěno, že předpisy pro odměňování policistů vydané do nabytí účinnosti nařízení vlády č. 79/1994 Sb. měly resortní působnost, vydávalo je bývalé FMV a Ministerstvo práce a sociálních věcí je nemá i vzhledem ke stupni jejich utajení k dispozici. Totéž platí o pracovních charakteristikách příslušných kategorií osob. Vyšší náročnost činností vykonávaných policisty byla a také podle platných předpisů je oceňována přímo v platu (příplatky, zvýšený platový tarif). Příspěvek za službu nebyl součástí služebního příjmu a není ani součástí platu podle platných předpisů. Nemá přímou vazbu na vykonávanou činnost a poskytuje se až v souvislosti se skončením služebního poměru. Jde o zvláštní kategorii peněžního příjmu, její poskytování je zdůvodněno převážně sociálními aspekty (obtížné vyhledávání nového zaměstnání v civilních sektorech při skončení služebního poměru, ztráta odbornosti získané pro služební účely).

C) Ministerstvo obrany

Ve vyjádření Ministerstva obrany se uvádí, že provedenou revizí spisových a archivních fondů Ministerstva obrany nebyly nalezeny interní předpisy, které by obsahovaly pracovní charakteristiky jednotlivých skupin vojáků z povolání, u nichž zákon č. 33/1995 Sb. vylučuje zápočet doby služby do doby konání služby rozhodně pro nárok na příspěvek za službu a jeho výši. K jednotlivým ustanovením zákona pak uvádí:

- bývalá vojenská kontrarozvědka („VKR“) byla v letech 1951 až 1990 podřízena Ministerstvu vnitra a zařazena do jeho struktury jako III. správa SNB. Personálně byla složena z vojáků z povolání, kteří byli povoláni k plnění úkolů SNB při ochraně bojeschopnosti ozbrojených sil. V rámci VKR nepůsobily jen součásti (útvary), do jejichž náplně činnosti náleželo organizování a provádění kontrarozvědné činnosti, ale též útvary, které se na plnění úkolů kontrarozvědné ochrany přímo nepodílely (např. výkon administrativní a finanční služby, materiálně technické zásobování).

Ustanovení § 153 odst. 2 písm. b) zákona č. 186/1992 Sb., o služebních poměrech příslušníků Policie ČR, ve znění zákona č. 33/1995 Sb., se plošně vztahuje na všechny vojáky z povolání, kteří sloužili v ozbrojených silách se zařazením ve VKR. Nerozlišujeme mezi vojáky z povolání zařazenými ve VKR podle jejich funkcí a povahy činností vykonávaných v útvech VKR.

Z hlediska právních následků ustanovení § 153 odst. 2 písm. b) zákona č. 186/1992 Sb. stejným způsobem dopadá i na vojáky z povolání zařazené ve VKR ve funkcích týlového a administrativního charakteru, zejména na úseku logistického, finančního, personálního, analytického a administrativního zabezpečení, které nebyly spojeny s výkonem kontrarozvědné činnosti. Nezohledňuje rovněž případy, kdy voják byl na pracovišti nebo ve funkci s kontrarozvědným zaměřením formálně zařazen, avšak z důvodu vyslání ke studiu na příslušnou školu kontrarozvědnou činnost fakticky nevykonával.

- Příslušníci vojenské rozvědky, podle dikce § 153 odst. 2 písm. c) zákona č. 186/1992 Sb. „... se zařazením v útvaru rozvědky Československé lidové armády...“, který fakticky v organizační struktuře bývalé ČSLA nikdy nebyl zřízen. Lze dovodit, že zákonodárce měl na mysli zpravodajskou správu Generálního štábu ČSLA, která průzkum prováděla. Ústavnímu soudu byly zaslány vnitřní předpisy, které stanoví některé povinnosti příslušníků tohoto orgánu.
- Příslušníci Hlavní politické správy ČSLA. Ustanovení § 153 odst. 2 písm. g) zákona užívá pro vymezení funkcí a činností nepřesné označení. Požadované charakteristiky nelze Ústavnímu soudu poskytnout, neboť Hlavní politická správa ČSLA měla vlastní spisový a archivní režim. Sama prováděla skartaci písemností. Vzhledem k tomu nejsou písemnosti HPS ČSLA od roku 1970 archivně zpracovány a v současné době probíhá jejich studium Historickým ústavem Armády ČR. Základní charakteristiku a hlavní úkoly HPS ČSLA vymezují příslušné řády.

Příložený Řád vnitřní služby ozbrojených sil ČSSR, který platil v období od 1. října 1979 do 1. června 1992, dává dostatečný obraz o náplni činnosti příslušníků HPS ČSLA. Mezi jinými stanovil např. i povinnost zástupce

velitele pluku pro politické věci, zástupce velitele praporu pro politické věci i zástupce velitele roty pro politické věci. Na příslušné úrovni byli povinni:

- organizovat a provádět politickou práci a zaměřovat ji na semknutí příslušníků pluku (praporu, roty) kolem KSČ;
- vychovávat vojáky k bezmezné oddanosti socialistické vlasti, KSČ ... v duchu socialistického a proletářského internacionalismu, nesmiřitelnosti s buržoasní ideologií;
- vysvětlovat vojákům vedoucí a řídící úlohu KSČ;
- vychovávat vojáky k třídní nenávisti...;
- organizovat a provádět politické školení a informace, masovou politickou práci;
- organizovat ideově teoretickou a metodickou přípravu vedoucích skupin politického školení;
- řídit politickovýchovnou práci důstojníků a praporčíků, formovat jejich pracovní, politické a morální kvality, osobně vést výchovnou práci s důstojníky a řídit jejich marxisticko-leninskou přípravu;
- navazovat a neustále udržovat styk s místními stranickými a státními orgány.

Pro jednotnou aplikaci zákona vydal ministr obrany rozkaz, kterým stanovil osobní rozsah ustanovení. Byl publikován v č. 35/1995 Věstníku Ministerstva obrany.

Stanovisko dále upozorňuje na Doporučení Mezinárodní organizace práce č. 68/1944 a Úmluvu Mezinárodní organizace práce č. 158/1982, které se vztahují na propuštěné vojáky, jímž se zabezpečuje nárok na odchodné a jiné podobné dávky, jejichž částka se stanoví se zřetelem k délce trvání služebního poměru. V této souvislosti upozorňuje ministr obrany na stanovisko vlády obsažené v jejím usnesení ze dne 21. prosince 1994.

D) Ministerstvo vnitra

Vyjádření Ministerstva vnitra ze dne 6. listopadu 1995 konstatuje, že pracovní charakteristiky příslušníků SNB uvedených v novém znění § 153 odst. 2 zákona č. 186/1992 Sb., o služebním poměru příslušníků Policie ČR, nebyly v písemné formě vedeny. Velmi složitě a toliko plošně je lze dovodit z interních předpisů vydávaných k činnosti StB.

Přes výše uvedenou skutečnost však bylo nutné pro účely aplikace zákona č. 33/1995 Sb. provést hlubokou analýzu všech funkcí za účelem zjištění, zdali je splněna zákonem stanovená podmínka výkonu služby ve složce StB na úseku s kontrarozvědným nebo rozvědným zařazením. Na základě získaných informací zejména z tehdejších interních norem bylo provedeno vymezení těchto funkcí rozkazem ministra vnitra č. 21 ze dne 9. března 1995.

Vymezení bylo o to složitější, že pojem „úsek“ uvedený v citovaném zákoně není totožný s pojmem „útvár“, běžně užívaným v interních právních normách bývalého FMV. Proto rozkaz ministra vnitra vylučuje ty funkce, které, ač byly zařazeny v příslušném útvaru zaměřeném na kontrarozvědnou a rozvědnou činnost, prokazatelně vzhledem k jejich náplni tuto činnost nemohly zahrnovat. Analogickým způsobem bylo postupováno při výkladu pojmu „politickovýchovná správa (útvár)“ a „přímý výkon politickovýchovné činnosti“. I zde se vycházelo ze skutečnosti, že příslušník byl zařazen na příslušném útvaru, který se politickovýchovnou činností zabýval s přihlédnutím k tomu, zda politickovýchovnou činnost s ohledem na své funkční zařazení skutečně vykonával.

Ústavní soud má k dispozici některá nařízení ministra vnitra ČSSR. Tato nařízení charakterizují některé činnosti, jež jsou předmětem posuzování.

Např. směrnice pro činnost politickovýchovného aparátu Veřejné bezpečnosti (příloha k nařízení ministra vnitra č. 18/1972) uvádí, že

- * posláním politickovýchovného aparátu je mimo jiné:
 - vychovávat v duchu ideí marxismu-leninismu a proletářského internacionalismu třídně uvědomělé a politicky vyspělé příslušníky VB oddané KSČ, uznávající její politické ideje, kteří budou respektovat a uplatňovat její vedoucí úlohu při výstavbě a rozvoji socialistické společnosti;
- * úkolem politickovýchovného aparátu je především:
 - vychovávat příslušníky VB k marxisticko-leninskému světovému názoru a oddanosti věci komunismu, ideologickému upevnění jejich názorů, k nesmiřitelnosti s buržoasní ideologií, k rozvíjení jejich lásky a oddanosti ke KSČ, proletářskému internacionalismu...;
 - vychovávat příslušníky k práci na základě pokrokových tradic KSČ, k vysoké revoluční bdělosti a ostražitosti;
 - rozvíjet vysokou ideovost a stranickost v odborné bezpečnostní práci tak, aby každý příslušník VB se stal přesvědčeným, uvědomělým a obětavým bojovníkem proti třídním nepřátelům;

- vést příslušníky VB k plnění usnesení strany a vlády...;
- poskytovat pomoc orgánům a organizacím KSČ v součástech, útvech a školách VB;
- * politickovýchovný aparát plně při své práci respektuje stanovy KSČ, usnesení sjezdů KSČ, jakož i usnesení ÚV KSČ a územních orgánů strany;
- * činnost politickovýchovného aparátu VB je uskutečňována na základě perspektivních a krátkodobých plánů vycházejících z linie KSČ. Obsah těchto plánů je konzultován s příslušnými územními orgány KSČ.

Hlavní úkoly správy pro politickovýchovnou, vzdělávací, kulturní a propagační činnost FMV (příloha č. 1 k nařízení MV ČSSR č. 28/1977) stanoví mimo jiné, že

- * správa pro politickovýchovnou atd. práci plní tyto základní úkoly:
 - pomáhá orgánům a organizacím KSČ v určených útvech SNB při provádění stranickopolitické práce, zejména při uplatňování vedoucí úlohy strany v podmínkách SNB;
 - připravuje obsahové zaměření a programy služební přípravy příslušníků SNB včetně marxisticko-leninské přípravy... .

Zásady pro politickovýchovnou práci ve Sboru národní bezpečnosti (příloha č. 2 k nařízení MV ČSSR č. 28/1977) mimo jiné stanovily:

- * Politickovýchovná práce ve SNB vychází z marxisticko-leninské ideologie a z bezpečnostní politiky KSČ,
- * Politickovýchovný aparát SNB se ve své činnosti řídí usneseními sjezdů KSČ, směrnicemi pro práci orgánů a organizací KSČ ve SNB, usneseními stranických orgánů a stranických konferencí...,
- * Politickovýchovný aparát SNB je složen z členů KSČ, kteří pevně stojí na pozicích marxismu-leninismu a proletářského internacionalismu, angažují se za politiku strany a svými stranickými zkušenostmi, politickými, morálními a odbornými kvalitami dávají záruku úspěšného plnění úkolů v politickovýchovné práci.

Povinností pracovníků politickovýchovného aparátu SNB je

- důsledně plnit stranická usnesení a se znalostí věci v praxi prosazovat požadavky bezpečnostní politiky strany;
- soustavně si osvojovat marxismus-leninismus, odborně se vzdělávat a ideologicky upevňovat.

Organizační řád správy pro politickovýchovnou, vzdělávací, kulturní a propagační činnost FMV (příloha k rozkazu MV ČSSR č. 29/1978) mimo jiné stanovil úkoly této správy opět ve vztahu k orgánům KSČ:

- připravuje podklady k rozpracování a aplikaci usnesení vrcholných orgánů KSČ;
- organizuje a zabezpečuje propagaci a popularizaci SNB... k hlavním úkolům, které pro SNB vyplývají z usnesení orgánů KSČ;
- stanoví závaznou studijní literaturu a didaktické pomůcky pro školy přímo podřízené a ve vymezeném rozsahu pro jednotlivé složky rezortního vzdělávacího systému;
- připravuje obsahové zaměření a programy služební přípravy příslušníků SNB včetně marxisticko-leninské přípravy... kontroluje průběh marxisticko-leninské přípravy a její účinnost.

Dále byly stanoveny konkrétní úkoly jednotlivým organizačním útvarům správy ve stejných intencích.

E) Ministerstvo spravedlnosti

Ministerstvo spravedlnosti se k zaslanému návrhu na zrušení zákona č. 33/1995 Sb. nevyjádřilo, zaslalo však své vyjádření k návrhu na zrušení zákona č. 34/1995 Sb. [viz část Ia/3 písm. E)]. Na tomto místě je třeba pouze konstatovat, že náplň práce politickovýchovného aparátu SNV byla stanovena jen velmi obecně „Směrnicí pro činnost politickovýchovného aparátu SNV České republiky“ (příloha k rozkazu ministra spravedlnosti č. 22 z roku 1973), která dokumentuje úzkou spolupráci s aparátem KSČ a důraz na prosazování jejích principů (výchova v duchu ideí marxismu-leninismu, oddanost KSČ, nesmiřitelnost k projevům buržoasní ideologie, boj proti třídnímu nepříteli atd.). Uplatnění zákona se v rezortu Ministerstva spravedlnosti dotklo cca 18 osob.

F) Vláda České republiky

Ústavní soud si rovněž vyžádal stanovisko vlády České republiky k návrhu napadeného zákona, které je přílohou usnesení vlády ze dne 21. prosince 1994 č. 730. Vláda ve svém stanovisku uvádí, že nesouhlasí s předloženým zněním návrhu zákona. Vedle věcných a legislativních nedostatků vytýká návrhu, že „vychází ze situace, že až dosud se otázkou redukce výhod pro příslušníky bývalé StB nikdo nezabýval. To však neodpovídá skutečnosti. Již v roce 1990 byly na základě zákona č. 169/1990 Sb. ustaveny občanské komise, které prověřovaly příslušníky StB a vyjadřovaly se k jejich způsobilosti k dalšímu výkonu služby. Příslušníci propuštění na základě rozhodnutí občanských komisí neměli nárok na odchodné, platové vyrovnání ani příspěvek za službu. Předložený návrh novely nebere v úvahu princip individuálního posuzování provedený občanskými komisemi a nahrazuje jej

plošným posuzováním bývalých příslušníků SNB a policistů ve výkonu služby bez zkoumání míry individuálního podílu na krivdách minulosti. Navrhovaná novela je rovněž nesystémovým zásahem do zákona č. 87/1991 Sb., o mimosoudních rehabilitacích.“

Ib/3

Ústavní soud, jak mu ukládá § 68 odst. 2 zákona č. 182/1993 Sb., též zkoumal, zda zákon č. 33/1995 Sb. byl přijat a vydán v mezích Ústavou stanovené kompetence a ústavně předepsaným způsobem.

Ze zprávy Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky, jakož i z těsnopiseckého záznamu ze schůze Poslanecké sněmovny je zřejmé, že napadený zákon č. 33/1995 Sb. navrhla k přijetí skupina poslanců, kteří tak využili svého práva na zákonodárnou iniciativu podle čl. 41 odst. 2 Ústavy. Zákon byl přijat Poslaneckou sněmovnou Parlamentu České republiky podle čl. 15 odst. 1 a čl. 106 odst. 2 věta třetí Ústavy. Kvora předepsaná ustanoveními čl. 39 odst. 1 a 2 Ústavy byla dodržena. Schůze Poslanecké sněmovny dne 8. února 1995, jejího 70. hlasování se účastnilo 129 poslanců, z nichž pro přijetí zákona hlasovalo 93 poslanců, proti přijetí zákona hlasovalo 23 poslanců a 13 poslanců se zdrželo hlasování.

Ústavou předepsaný způsob přijetí a vydání zákona byl dodržen. Zákon byl podepsán předsedou Poslanecké sněmovny, prezidentem republiky a předsedou vlády (čl. 51 Ústavy) a byl vyhlášen ve Sbírce zákonů v částce 7, ročník 1995, rozeslané dne 3. března 1995. Tímto dnem nabyl zákon č. 33/1995 Sb. platnosti. Účinným se stal podle svého čl. III dnem 1. dubna 1995.

ČÁST II

Důvodové zprávy k napadeným zákonům, z nichž je zřejmý úmysl zákonodárce, se odvolávají na § 2 odst. 2 zákona č. 198/1993 Sb., o protiprávnosti komunistického režimu a o odporu proti němu. Podle tohoto ustanovení byla KSČ zločinnou a zavrženíhodnou organizací, obdobně jako další organizace založené na její ideologii, které ve své činnosti směřovaly k potlačování lidských práv a demokratickému systému. Takovou organizací byla nepochybně i tajná služba komunistického režimu a další organizace, útvary a činnosti, založené na ideologii KSČ, jako byla Státní bezpečnost (zejména její složky na úseku s kontrarozvědným a rozvědným zařazením), Hlavní politická správa ČSLA, jakož i útvary a činnosti zaměřené k tzv. politickovýchovné práci v bývalé ČSLA, SNB či SNV.

Zákony č. 33/1995 Sb. a č. 34/1995 Sb. jsou v kontextu s trendem vyjádřeným již v zákoně č. 198/1993 Sb., zákoně č. 451/1991 Sb., zákonech restitučních a dalších a tvoří spolu s nimi systém právního vyrovnávání se s komunistickým režimem.

Stěžejní je v této souvislosti zákon č. 198/1993 Sb. Jak konstatoval Ústavní soud ve svém nálezu sp. zn. Pl. ÚS 19/93, zákon hovoří o „spoluodpovědnosti těch, kteří komunistický režim aktivně prosazovali“. Osoby vykonávající funkce označené napadenými zákony nepochybně aktivně prosazovaly komunistický režim a jeho totalitní principy, bez ohledu na to, zda byly členy KSČ nebo ne, a také v zásadě bez ohledu na to, zda byly přímo důležitým, zásadním a určujícím činitelem či pouze nástrojem (zcela jistě vědomým) nebo i svého druhu zajatcem těch, kteří režim aktivně prosazovali. Jak vyplývá z výše citovaných dokumentů, měli to „v náplni práce“.

Ústava není založena na hodnotové neutralitě, není jen pouhým vymezením institucí a procesů, ale včleňuje do svého textu i určité regulativní ideje vyjadřující základní nedotknutelné hodnoty demokratické společnosti. Ústava akceptuje a respektuje princip legality jako součást celkové koncepce právního státu, neváže však pozitivní právo jen na formální legalitu, ale výklad a použití právních norem podřizuje jejich obsahově materiálnímu smyslu, podmiňuje právo respektováním základních konstitutivních hodnot demokratické společnosti a těmito hodnotami také užití právních norem měří. To znamená i při kontinuitě se „starým právem“ hodnotovou diskontinuitu se „starým režimem“. Toto pojetí ústavního státu odmítá formálně racionální legitimitu režimu a formální právní stát. Ať jsou zákony státu jakékoliv, ve státě, který se označuje za demokratický a proklamuje princip svrchovanosti lidu, nemůže být žádný jiný režim legitimní než režim demokratický.

Příspěvek za službu i výsluhový příspěvek jsou koncipovány v právním řádu České republiky spolu s jinými dávkami jako určitá kompenzace práce vykonávané ve ztížených podmínkách a určitých osobních omezení vyplývajících z charakteru práce v ozbrojených složkách státu. Náleží všem, kteří splnili zákonem stanovené podmínky. Jsou součástí systému dávek sociálního charakteru souvisejících s ukončením služebního poměru. Vedle příspěvku za službu to jsou odchodné a platové vyrovnání (viz § 114 – 119 zákona č. 186/1992 Sb. a § 33a zákona č. 76/1959 Sb.). Nárok na všechny tyto dávky se zachovává.

Pokud jde o výsluhový příspěvek, ten navíc, na rozdíl od návrhu skupiny poslanců, nelze chápat jako součást

odměny za práci, nýbrž podle stanoviska ministra práce a sociálních věcí, s nímž se Ústavní soud ztotožnil, jako samostatný příjem, který nebyl součástí tzv. služebního příjmu a není ani součástí platu příslušníků ozbrojených sil podle platných předpisů. Jde o zvláštní kategorii peněžního příjmu odůvodněnou do určité míry sociálními důvody.

I když odůvodnění poslaneckého návrhu výslovně zmiňuje pouze tajné služby, vlastní text zákona evidentně dopadá i na politický aparát. Tento závěr potvrzuje např. i díkce zákonného opatření Předsednictva Národního shromáždění č. 165/1964 Sb., které příspěvek za službu, později přejmenovaný na výsluhový příspěvek, pro vojáky z povolání zavedlo. Podle jeho § 33 odst. 2 „Příspěvek nenáleží vojákům z povolání přeloženým do zálohy na vlastní žádost nebo z morálně politických důvodů; nenáleží rovněž při odnětí nebo ztrátě vojenské hodnosti“. Jinými slovy řečeno, splňoval-li tehdy voják z povolání všechny věcné podmínky pro přiznání příspěvku za službu, nebyl-li však morálně politicky spolehlivý, příspěvek nedostal, na rozdíl od ostatních. Důvodová zpráva k tomuto zákonnému opatření neobsahovala vyjádření k morálně politickým důvodům. Ty byly ve své době natolik známé, že je patrně nebylo třeba komentovat. Zároveň se tím umožňovalo zmíněné hledisko vykládat velmi široce, účelově, a tak vlastně prohlubovat již tímto obecně závazným právním předpisem od počátku založenou nerovnost mezi „spolehlivými a nespolehlivými“.

Jestliže se v současné době zákonodárny sbor rozhodl zastavit či krátit výplatu výsluhového příspěvku právě těm, kteří svojí morálně politickou spolehlivostí přispívali k potlačování lidských práv a demokratického systému, protože působili ve složkách vyjmenovaných v napadených zákonech, stanovil ve srovnání se zákonným opatřením č. 165/1964 Sb. daleko objektivnější kritérium pro přiznání tohoto příspěvku.

Zmenšení nebo odnětí prospěchu jedné skupině občanů v důsledku přijetí zákonů č. 33/1995 Sb. a č. 34/1995 Sb. zároveň neznamená, že by zákonodárce takto stanovil neúměrné povinnosti této skupině.

Výsluhový příspěvek se přiznává a vyplácí z rozpočtových prostředků, tedy z peněz daňových poplatníků (viz např. § 33c odst. 1 zákona č. 76/1959 Sb.). Bylo by proto nemorální, aby z veřejných prostředků, na které přispívají všichni občané (i v minulosti persekovaní), byly honorovány bývalé opory komunistického režimu. Politický aparát a tajné služby patřily jistě k základním pilířům, bez kterých totalitní moc nemohla existovat. Ústavní soud je přesvědčen o správnosti úvahy zákonodárce, vyjádřené v napadeném zákoně, že neexistují žádné důvody (morální, politické) vedoucí k tomu, aby nový demokratický stát vyplácel nadstandardní sociální dávky těm, kteří znemožňovali jeho vznik.

Bylo by absurdní a protismyslné, kdyby demokratický stát zhodnocoval činnost výše uvedených osob (zákonem č. 198/1993 Sb. odsouzenou a zavrženou) jako činnost mimořádně náročnou pro účely zvýhodnění v oblasti sociálního zabezpečení. Jestliže příslušné osoby byly prověřeny občanskými komisemi a shledány jako způsobilé výkonu služby v nově se tvořícím politickém systému, je to projevem velkorysosti a humánnosti demokratického systému vůči svým odpůrcům. Neznamená to však nic víc a nic méně než to, že tyto osoby byly shledány způsobilými výkonu další služby v již demokratickém státě (jak uvádí ve svém vyjádření Ministerstvo obrany „dostatečně prokázaly svoji loajalitu vůči demokratickému zřízení“) a nikoliv schválení jejich činnosti ve prospěch komunistického režimu, či zvýšeného ocenění jejich činnosti v exponovaných organizacích a na exponovaných místech, která představovala důležité opory tohoto režimu samotného, schválení takového významu, že za popsanou činnost by měly být demokratickou společností zvýhodněny.

Bez povšimnutí k výše uvedenému nemůže zůstat ani skutečnost, že profese „voják z povolání“ či „příslušník SNB“ závisely pouze a jenom na dobrovolném rozhodnutí každého jedince a byly vždy, vzhledem k ostatním profesím, nadprůměrně honorovány.

Ustanovení napadených zákonů se nevztahují na všechny příslušníky SNB, SNV či vojáky ČSLA, ale pouze na některé funkce, a to na ty, jejichž činnost je neslučitelná s principy demokratického státu. Je sice pravdou, že oba zákony se plošně vztahují na všechny osoby, které sloužily v inkriminovaných funkcích, jak na to poukazují i vyjádření ministerstev obrany a vnitra. Jak však vyplývá z výše uvedených interních předpisů (rozkazů), všechny osoby, které v těchto oblastech činnosti působily, byly těmito předpisy zavázány k činnosti neslučitelným s demokratickým řádem a lze jen stěží předpokládat, že své povinnosti „řádně“ neplnily. Zákony č. 33/1995 Sb. a č. 34/1995 Sb. mají přímý vztah ke speciálním orgánům ministerstev vnitra, obrany a spravedlnosti, provádějícími sociální zabezpečení (§ 3 zákona č. 582/1991 Sb.), které jsou tak přímým adresátem úkolů, jež z uvedených zákonů vyplývají, a tyto orgány posuzují, zda a jakou dobu v konkrétní funkci příslušné osoby působily.

Na základě zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, který stanoví její vnitřní strukturu, resp. zákona č. 76/1959 Sb. jsou pak uvedené zákony rozvedeny rozkazy příslušných ministrů (tedy vnitřní normativní instrukcí, nikoliv obecně závazným právním předpisem). Ty zavazují pouze zmíněné orgány sociálního zabezpečení a jsou východiskem při aplikaci činností uvedených v napadených zákonech, a to právě jen pro potřeby

těchto orgánů, které pak mohou samozřejmě v případech pochybnosti či nejasnosti učinit dotaz na ministerstvo. Nutno totiž v těchto souvislostech uvést, že funkční zařazení popsané v příslušných rozkazech (MV, MO, BIS, MS) je zcela odlišný pojem, než popis jednotlivých činností uvedených v samotných napadených zákonech. V zákonech jde jednoznačně o náplň činnosti, která je dostatečně zřetelná a jednoznačná, když bezpochyby ukazuje ve všech směrech rysy činnosti, která je po právu odsouzena demokratickou společností jako činnost výrazně podporující předchozí nedemokratický režim (viz zákon č. 198/1993 Sb.).

Obecně lze konstatovat, že neurčitost některého z ustanovení právního předpisu nutno považovat za rozpornou s požadavkem právní jistoty a tudíž i právního státu (čl. 1 Ústavy) toliko tehdy, jestliže intenzita této neurčitosti vylučuje možnost stanovení normativního obsahu daného ustanovení i pomocí obvyklých interpretačních postupů. V daném případě tomu tak není a nutno znovu poukázat na to, že popsané činnosti v rámci doby služby jsou z hlediska jejich náplně označeny určitě. Jejich další vymezení interními předpisy (rozkazy příslušných ministrů, jak jsou uvedeny v přílohách), koresponduje s vymezením provedeným v napadeném zákoně samotném. Je třeba vycházet z toho, že terminologie zákona, jako je např. „na úseku s kontrarozvědným nebo rozvědným zařazením...“ apod., je věcným a naprosto jasným vymezením určitých činností. Rozkazy ministrů a prozatímního ředitele BIS (které se nepochybně drží přesného zákonného vymezení) konkretizují, ve kterých organizačních útvarech (odborné správy, event. jiné články) byla tato činnost vykonávána.

I kdyby se Ústavní soud se zákonným vymezením okruhu dotčených osob neztotožňoval a viděl důvody pro vymezení širšího stanovení okruhu osob, které se intenzivněji v posuzované souvislosti podílely na fungování komunistického režimu, bylo by věci zákonodárce se touto skutečností zabývat.

Jak je uvedeno na jiném místě tohoto odůvodnění, vláda České republiky svými usneseními č. 729 a 730 ze dne 21. prosince 1994 vyslovila nesouhlas se zněním poslaneckých návrhů napadených zákonů. Vycházejí z předmětných usnesení, dospěl Ústavní soud k následujícím závěrům.

Přestože se v mnoha směrech jedná o námitky věcně velmi závažné, zejména ohledně kolize se zákonem č. 87/1991 Sb., o mimosoudních rehabilitacích, ve znění pozdějších předpisů, nemohl k nim Ústavní soud přihlédnout, neboť svým charakterem vybočují z rámce jeho kompetence. Nicméně, pokud by v důsledku nepřímé novelizace § 30 zákona č. 87/1991 Sb. napadenými zákony došlo v konkrétních případech k tvrdostem (tzn. v případech mimosoudně rehabilitovaných vojáků, jakož i bývalých vojáků, jejichž služební poměr neplatně skončil v době od 25. února 1948 do 1. ledna 1990 a kteří vykonávali službu v útvarech VKR nebo rozvědky ČSLA, pokud byli posléze reaktivováni), mají možnost ministři zmírnit tvrdost zákona svým individuálním rozhodnutím. Z RMO č. 35/1995 písm. E) např. plyne, že toto své moderační oprávnění ve vztahu k zákonům č. 119/1990 Sb. a č. 87/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů, ministr vnitra použil. Další využitelný prostředek je regulován v § 31 odst. 1 a 2 zákona č. 76/1959 Sb., ve znění pozdějších předpisů, jenž umožňuje vojákům z povolání, propouštěným ze stanovených důvodů ze služebního poměru, rekvalifikaci na náklady Ministerstva obrany a Ministerstva vnitra apod. Naznačený problém rovněž nespadá do kompetence Ústavního soudu.

Přes shora uvedené je ovšem potřebné na tomto místě dodat, že nic přirozeně nebrání tomu, aby jednotliví občané, kterých se aplikace zákona č. 186/1992 Sb., ve znění zákona č. 33/1995 Sb., a zákona č. 76/1959 Sb., ve znění zákona č. 34/1995 Sb., případně dotkne a kteří se domnívají, že byli poškozeni na svých právech, protože ve skutečnosti nevykonávali inkriminovanou funkci, se obrátili na obecný soud.

Jak již bylo uvedeno výše, v průběhu řízení před Ústavním soudem upozornil zástupce skupiny poslanců na potřebu posoudit RMO č. 35/1995 k jednotné aplikaci § 33 odst. 9 zákona č. 76/1959 Sb., ve znění zákona č. 34/1995 Sb., podle § 70 odst. 3 zákona č. 182/1993 Sb.

RMO č. 35/1995 je interní normativní směrnici (instrukcí). Jím lze zavazovat v příslušných oblastech podřízené subjekty. Z hlediska právní teorie jde o podřízené orgány či úřady a osoby ve veřejné službě. Tyto instrukce nemusí být veřejně vyhlášeny; stačí, když jsou vhodným způsobem sděleny těm, jichž se týkají. Interní instrukce nejsou prameny práva. Jejich vydávání je uskutečňováním oprávnění řídit činnost podřízených, jejich plnění je zachováním právní povinnosti řídit se pokyny nadřízených. Toto oprávnění a povinnost vyplývá z obecně závazných právních aktů, jež jsou prameny práva; v případě ministra obrany se jedná o ustanovení § 3 odst. 2 zákona č. 92/1949 Sb., branný zákon, ve znění pozdějších předpisů. Na základě tohoto zákonného zmocnění Ministerstvo obrany a Ministerstvo vnitra v oboru své působnosti upraví podrobnosti o právních poměrech příslušníků ozbrojených sil služebními předpisy. Řád vnitřní služby (Zákl-R-1/4), jakožto konkrétní služební předpis, potom v čl. 7 stanoví, že nadřízení mají právo dávat podřízeným rozkazy a jsou povinni kontrolovat jejich provedení. Ve skutečnosti mají mnohé interní instrukce fakticky externí důsledky, neboť často obsahují pokyny, jak postupovat při aplikaci obecně závazných předpisů. To je i případ RMO č. 35/1995.

Při ochraně práv fyzických a právnických osob je podstatné, že interními instrukcemi nejsou vázány orgány

nepodřízené a orgány uplatňující určité právní záruky zákonnosti (např. obecné soudy). To má význam pro případy nesouladu mezi obecně závaznými právními předpisy a interními instrukcemi.

Ustanovení § 70 odst. 2 zákona č. 182/1993 Sb. hovoří o prováděcích předpisech k zákonu, jenž byl Ústavním soudem zrušen. Tímto prováděcím předpisem třeba rozumět prováděcí právní předpis, tj. předpis, jehož obsahem je obecně závazný normativní akt obsahující vlastní právní normu. Jen takovéto normativní akty jsou pramenem práva, v nichž se uvedené akty konkretizují.

Jelikož interní normativní instrukce pramenem práva nejsou, nemůže jít v jejich případě ani o právní předpis. Na tom nic nemění ani jejich normativní povaha, jakož ani zmíněné externí důsledky těchto instrukcí.

Nejsou-li interní normativní instrukce právním předpisem, nedopadá na ně ani ustanovení § 70 odst. 3 citovaného zákona. Ústavní soud jako orgán soudní ochrany ústavnosti v případě zrušení zákona nebo jeho jednotlivých ustanovení řeší v té návaznosti pouze otázku další platnosti prováděcích předpisů. Nemůže se zabývat též otázkou další platnosti navazujících interních normativních instrukcí, neboť k tomu nemá zákonně zmocnění. Řešit uvedený problém je úkolem subjektů, které v rámci vztahů nadřízenosti a podřízenosti příslušné interní normativní instrukce vydaly.

Osobám, které byly postupem příslušných orgánů uskutečňovaným na základě interní normativní instrukce dotčeny ve svých právech a právem chráněných zájmech, zůstávají zachovány všechny instrumenty právní ochrany, včetně možnosti podat ústavní stížnost.

ČÁST III

K JEDNOTLIVÝM BODŮM NÁVRHŮ SKUPINY POSLANCŮ

1. Body č. 1 obou návrhů konstatují známé skutečnosti, totiž, že zákonem č. 33/1995 Sb. a zákonem č. 34/1995 Sb. byly novelizovány určité zákony (zákon č. 186/1992 Sb., o služebním poměru příslušníků Policie České republiky, zákon č. 100/1970 Sb., o služebním poměru příslušníků Sboru národní bezpečnosti, a zákon č. 76/1959 Sb., o některých služebních poměrech vojáků), a dále konstatují obsah napadených zákonů.

2. V bodech č. 2 obou návrhů jsou obsaženy dvě námitky:

A) v první se tvrdí, že napadenými zákony byla stanovena určitá nerovnost v právech mezi občany, a zákony jsou tudíž v rozporu s čl. 28, čl. 41 odst. 1, čl. 4 odst. 3, čl. 1 a čl. 3 odst. 1 Listiny,

B) ve druhé se tvrdí, že zákony jsou retroaktivní, neboť odnímají nebo snižují již přiznané nároky.

Ad A) Z hlediska porušení rovnosti, jak ji namítá skupina poslanců, nutno poukázat na to, že Ústavní soud se již vícekrát solidarizoval s chápáním ústavního principu rovnosti, jak byl vyjádřen v rozhodnutí č. 11/1992 Sbírky usnesení a nálezů ÚS ČSFR, 1: „Je věcí státu, aby v zájmu zabezpečení svých funkcí rozhodl, že určité skupině poskytne méně výhod jako jiné. Ani tu však nemůže postupovat libovolně... Pokud zákon určuje prospěch jedné skupiny a zároveň tím stanoví neúměrné povinnosti jiné, může se tak stát jenom na základě odvolání na veřejné hodnoty.“ V posuzované věci se nejedná o nerovnost, ale o vůli zákonodárce, který svůj postup zdůvodnil dostatečně přesvědčivým způsobem. Právě odvoláním se na veřejné hodnoty, kterými jsou základní principy demokracie a jejich ochrana, jsou zřetelné a jasné a jejich oprávnění z uvedených hledisek nelze zpochybnit (viz zákon č. 198/1993 Sb.). Stejně tak nutno připomenout i náplň činnosti osob a funkcí, o kterou se zde jedná a která zcela jednoznačně proti uvedeným základním principům demokracie, a tedy proti veřejnému zájmu, směřovala a působila. Zvoleným postupem zákonodárce nezasáhl do jiných Ústavou garantovaných principů, ale naopak, chrání je. Nedotýká se přitom ochrany nabytých práv jako takové, ale určitého privilegia skupin osob, které jsou, resp. byly zvýhodněny vůči jiným občanům, a to paradoxně za činnost, která zhusta proti těmto občanům směřovala.

Skupina poslanců v obou návrzích namítá, že občané mají právo na spravedlivou odměnu za práci (čl. 28 Listiny), jejíž meze mohou být stanoveny jen zákonem (čl. 41 odst. 1 Listiny), přičemž jakékoliv omezení musí platit stejně pro všechny případy, které splňují stanovené podmínky (čl. 4 odst. 3 Listiny). Při stanovení těchto podmínek se musí respektovat zásada rovnosti v právech a zákaz diskriminace kteréhokoliv jednotlivce nebo skupiny osob z důvodu jejich „jiného postavení“ (čl. 1 a čl. 3 Listiny), což se všechno projevuje v příspěvku za službu a ve výsluhovém příspěvku.

Je třeba konstatovat, že zvýšené ocenění za mimořádně ztížené pracovní podmínky a různá osobní omezení nemohou být poskytovány těm, jejichž činnost nesloužila veřejnému zájmu a veřejnému blahu, nýbrž potlačování

lidských práv a demokratického systému. Odměna za takto vykonanou „práci“ by mohla v demokratické společnosti být jen stěží chápána jako spravedlivá. Policie a armáda jsou v každém státě složkami mocenského aparátu, jejichž prostřednictvím stát udržuje určitý společenský, v demokratickém státě všeobecně uznávaný, status quo. Zvýšené nároky se projevují v samotné konstrukci odměny za práci. Příspěvek za službu ani výsluhový příspěvek však nejsou odměnou za práci, mají jiný charakter – jsou dávkami kompenzačními.

Námítka skupiny poslanců, že nebylo prokázáno, že stát ve veřejném zájmu a pro veřejné blaho poskytl méně výhod určité skupině (obyvatel), neobstojí. Napadené zákony neupravují odnětí výhod určité skupině, nýbrž v souladu se zákonem č. 198/1993 Sb. upravují zápočet let pro přiznání mimořádných výhod určitým skupinám.

Je ostatně věcí státu stanovit podmínky, za kterých zvýhodňuje určitou skupinu osob, to ovšem za předpokladu, že tak činí ve veřejném zájmu a pro veřejné blaho. Ve veřejném zájmu nepochybně je prosazování principů demokracie a lidských práv. Stejně tak naopak nepochybně není ve veřejném zájmu zvýhodňování činnosti osob, které (ať přímo nebo nepřímo) byly potlačováním lidských práv a demokratického systému a sloužily upevňování politického systému totalitního.

Pro úplnost Ústavní soud dodává, že pokud jde o Doporučení MOP č. 68/1944 a Úmluvu MOP č. 158/1982, o skončení pracovního poměru, na které upozorňuje ve svém stanovisku Ministerstvo obrany, není možné je považovat za mezinárodní smlouvy ve smyslu čl. 10 Ústavy. Doporučení MOP nemají charakter mezinárodní smlouvy obecně. Úmluva MOP č. 158/1982 nebyla ČR ani jejími právními předchůdci ratifikována a vyhlášena ve Sbírce zákonů, není tudíž také mezinárodní smlouvou podle čl. 10 Ústavy.

K porušení čl. 1, čl. 3 odst. 1, čl. 4 odst. 3, čl. 28 a čl. 41 odst. 1 Listiny proto nemohlo přijetím zákonů č. 33/1995 Sb. a č. 34/1995 Sb. dojít.

Ad B) Skupina poslanců namítá, že napadené zákony jsou přímo retroaktivní ve vztahu k zákonům č. 186/1992 Sb. a č. 100/1970 Sb., resp. zákonu č. 76/1959 Sb., což je v rozporu se všeobecným zákazem retroaktivity odvozeným ze zásad právního státu, k jehož definičním znakům patří též princip právní jistoty a ochrany důvěry občanů v právo. K tomu je třeba konstatovat, že ke znakům právního státu nepochybně patří princip právní jistoty a ochrana důvěry občanů v právo. Součástí právní jistoty je také zákaz retroaktivity právních norem. Tento zákaz, který je pro oblast trestního práva hmotného formulován výslovně v čl. 40 odst. 6 Listiny, lze pro ostatní právní odvětví dovodit z čl. 1 Ústavy. Toto stanovisko zaujal Ústavní soud již několikrát.

Právní věda rozeznává retroaktivitu pravou a nepravou. Pravá retroaktivita zahrnuje případy, kdy právní norma reglementuje i vznik právního vztahu a nároky z něho vzešlé před její účinností. Nepravá retroaktivita spočívá v tom, že právní vztahy hmotného i procesního práva, které vznikly za platnosti práva starého, se spravují zásadně tímto právem, a to až do doby účinnosti práva nového. Po její účinnosti se však řídí právem novým (viz Pl. ÚS 3/94 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu České republiky sv. 1, díl I., č. 38).

Za zpětně působící (pravá retroaktivita) by bylo možné novou úpravu považovat pouze tehdy, kdyby měnila samotný vznik určitého právního vztahu nebo následky právního vztahu, které nastaly přede dnem její účinnosti. Nelze však vyloučit novou úpravu právních následků určitého právního vztahu dříve vzniklého působící ex nunc, jak je tomu v případě posuzovaných zákonů (viz nález pléna Ústavního soudu č. 164/1995 Sb.). Aby se jednalo o retroaktivitu, musel by zákon odejmout (resp. zrušit) nárok na výsluhový příspěvek zpětně, ke dni jeho přiznání, přičemž by již vyplacené částky musely být vráceny. Tak tomu však není. Napadené zákony výslovně stanoví, že nesplňuje-li příslušná osoba nově upravené podmínky pro přiznání příspěvku za službu nebo splňuje-li podmínky pro přiznání příspěvku v nižší částce, sníží se ode dne účinnosti zákonů tyto příspěvky na výši odpovídající zápočtu doby zaměstnání nebo se jeho výplata zastaví. Oba zákony tedy zcela jednoznačně stanoví svou účinnost do budoucna a jsou z tohoto hlediska v souladu s ústavním pořádkem České republiky.

3. V bodě č. 3 návrhu na zrušení zákona č. 33/1995 Sb. skupina poslanců namítá, že napadený zákon je retroaktivní i ve vztahu k zákonu č. 100/1970 Sb., který je dnes neplatný, a proto jej nelze novelizovat.

Zde je třeba konstatovat, že tento zákon doposud platí a upravuje i některé vztahy příslušníků Policie České republiky vzniklé před účinností zákona č. 186/1992 Sb., mimo jiné právě v souvislosti s poskytováním dávek sociálního charakteru a určitou dobu se aplikoval i na příslušníky FBIS. Jak vyplývá z vyjádření prozatímního ředitele BIS, kontrarozvědčné úkoly státu po roce 1990 postupně plnili příslušníci několika institucí, přičemž právní vztahy některých z nich se dočasně řídily ustanovením zákona č. 100/1970 Sb. Již v zákoně č. 527/1992 Sb. však spojil zákonodárce nárok na příspěvek za službu příslušníků BIS pouze s dobou trvání služebního poměru příslušníků SNB zařazených v Úřadu FMV na ochranu ústavy a demokracie či ve FBIS nebo s dobou trvání služebního poměru příslušníka FBIS. Zákonodárce se tedy musel při přijímání zákona č. 33/1995 Sb. zabývat i jeho vztahem k nárokům vzniklým na základě zákona č. 100/1970 Sb.

Napadený zákon č. 33/1995 Sb. se dotýká pouze těch příslušníků bývalé FBIS, kteří se nestali alespoň příslušníky BIS a kterým byl současně podle zákona č. 100/1970 Sb. přiznán příspěvek za službu.

O tom, že zákon č. 33/1995 Sb. neobsahuje retroaktivní ustanovení ve vztahu k zákonu č. 186/1992 Sb., bylo pojednáno výše. Platí to i ve vztahu k zákonu č. 100/1970 Sb. Zákonem č. 33/1995 Sb. se upravil zákon č. 100/1970 Sb., ve znění platném do 31. března 1995. Dotýká se pouze nároků vzniklých podle zákona č. 100/1970 Sb. Ustanovení § 35 odst. 2 dnes zrušeného zákona č. 244/1991 Sb. bylo přechodnou odkazující normou, podle které se do přijetí předpisů upravujících služební poměry příslušníků FBIS na služební poměry příslušníků FBIS přiměřeně vztahoval zvláštní předpis – zákon č. 100/1970 Sb.

Rozpadem České a Slovenské Federativní Republiky bylo vyvoláno i zrušení FBIS a zvláštní předpis upravující služební poměry jeho členů nebyl nikdy přijat. Nárok na příspěvek za službu proto byl a je založen u bývalých příslušníků FBIS zákonem č. 100/1970 Sb. a zrušení zákona č. 244/1991 Sb. se jej nikterak nedotklo. Vydáním zákona č. 33/1995 Sb. proto nedošlo a nemohlo dojít ke změnám či doplněním neplatného zákona, jak tvrdí skupina poslanců v bodě 3 in fine svého návrhu.

4. V bodě č. 4 návrhu na zrušení zákona č. 33/1995 Sb. skupina poslanců uvádí, že zákon byl usnesen z podnětu skupiny poslanců (tisk č. 1365) a na základě společné zprávy výborů Poslanecké sněmovny (tisk č. 1464). Vláda České republiky svým usnesením č. 730 ze dne 21. prosince 1994 vyslovila nesouhlas se zněním poslaneckého návrhu zákona.

V bodě č. 3 návrhu na zrušení zákona č. 34/1995 Sb. se rovněž konstatuje, že zákon byl usnesen z podnětu skupiny poslanců (tisk č. 1364) a na základě společné zprávy výborů Poslanecké sněmovny (tisk č. 1463). Vláda České republiky svým usnesením ze dne 21. prosince 1994 vyslovila nesouhlas se zněním poslaneckého návrhu zákona.

K tomu je třeba konstatovat, že podle čl. 42 Ústavy mají poslanci i skupiny poslanců Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky právo podávat Poslanecké sněmovně návrhy zákonů (zákonodárná iniciativa). Návrh zákona podala skupina poslanců Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky, byl tedy podán v souladu s Ústavou.

Zákonodárná moc v České republice náleží Parlamentu (čl. 15 Ústavy), vláda má pouze zákonodárnou iniciativu (čl. 41 Ústavy). Její stanovisko nic nemůže změnit na skutečnosti, že zákon byl přijat předepsaným způsobem, řádně podepsán a vyhlášen. Že se tak stalo, plyne ze stenografického záznamu projednání návrhů zákonů v Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky, z vyjádření předsedy této sněmovny i ze samotných zákonů, které byly zveřejněny předepsaným způsobem ve Sbírce zákonů, částka 7 z roku 1995, na stranách 427, 428 (zákon č. 33/1995 Sb.) a 429 (zákon č. 34/1995 Sb.).

Námítky skupiny poslanců v tomto bodě jsou tedy irelevantní.

Ústavní soud po provedeném řízení dospěl k závěru, že nejsou dány důvody ke zrušení zákonů č. 34/1995 Sb. a č. 33/1995 Sb., jak požadovaly skupiny poslanců Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky, a proto jejich návrhy ve smyslu ustanovení § 70 odst. 2 zákona č. 182/1993 Sb. zamítl.

Řízení o zrušení zákona č. 33/1995 Sb. a o zrušení zákona č. 34/1995 Sb. byla zahájena doručením dvou samostatných návrhů a věci byly také samostatně připraveny k projednání v plénu. Vzhledem k tomu, že jde v obou věcech o totožnou právní problematiku a případy spolu souvisí, plenum Ústavního soudu v zájmu hospodárnosti řízení spojilo tyto dvě věci ke společnému řízení podle § 112 odst. 1 občanského soudního řádu použitého přiměřeně v souladu s § 63 zákona č. 182/1993 Sb. usnesením z 30. ledna 1996 sp. zn. Pl. ÚS 9/95 a obě věci projednalo a rozhodlo o nich při společném jednání jedním nálezem.

Předseda Ústavního soudu České republiky:

JUDr. Kessler v. r.

108**NÁLEZ****Ústavního soudu České republiky****Jménem České republiky**

Ústavní soud České republiky rozhodl dne 2. dubna 1996 v plénu ve věci návrhu přednosty Okresního úřadu v Uherském Hradišti na zrušení čl. 1 odst. 3, čl. 2, čl. 3 odst. 2, pokud jde o povinnosti stanovené čl. 2 a čl. 4 obecně závazné vyhlášky obce Staré Město u Uherského Hradiště ze dne 22. června 1995 č. 8/95 o ochraně nočního klidu

takto:

Ustanovení čl. 2, čl. 3 odst. 2 – slova „čl. 2“ a čl. 4 vyhlášky obce Staré Město u Uherského Hradiště č. 8/95 ze dne 22. 6. 1995 o ochraně nočního klidu se zrušují dnem vyhlášení nálezu ve Sbírce zákonů.

Návrh na zrušení čl. 1 odst. 3 vyhlášky obce Staré Město u Uherského Hradiště č. 8/95 ze dne 22. 6. 1995 o ochraně nočního klidu se zamítá.

Předseda Ústavního soudu České republiky:

JUDr. Kessler v. r.

109**NÁLEZ****Ústavního soudu České republiky****Jménem České republiky**

Ústavní soud České republiky rozhodl dne 26. března 1996 v plénu ve věci návrhu skupiny 31 poslanců Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky na zrušení obecně závazné vyhlášky města Nové Paky ze dne 25. října 1994 o zákazu komunistické, nacistické a fašistické propagandy na území města Nové Paky

takto:

Vyhláška města Nové Paky ze dne 25. 10. 1994 o zákazu komunistické, nacistické a fašistické propagandy na území města Nové Paky se zrušuje dnem vyhlášení tohoto nálezu ve Sbírce zákonů.

Předseda Ústavního soudu České republiky:

JUDr. Kessler v. r.

110**SDĚLENÍ****Ministerstva zahraničních věcí**

Ministerstvo zahraničních věcí sděluje, že dnem 1. ledna 1996 Republika Kazachstán odstoupila od:

Smlouvy o zamezení dvojího zdanění příjmu a majetku fyzických osob (mezi Československou socialistickou republikou, Bulharskou lidovou republikou, Maďarskou lidovou republikou, Mongolskou lidovou republikou, Německou demokratickou republikou, Polskou lidovou republikou, Rumunskou socialistickou republikou a Svazem sovětských socialistických republik) podepsané v Miškovci dne 27. května 1977, vyhlášené pod č. 30/1979 Sb., a

Smlouvy o zamezení dvojího zdanění příjmu a majetku právnických osob (mezi Československou socialistickou republikou, Bulharskou lidovou republikou, Maďarskou lidovou republikou, Mongolskou lidovou republikou, Německou demokratickou republikou, Polskou lidovou republikou, Rumunskou socialistickou republikou a Svazem sovětských socialistických republik) podepsané v Ulánbátaru dne 19. května 1978, vyhlášené pod č. 49/1979 Sb.

Odstoupení Republiky Kazachstán od Smlouvy o zamezení dvojího zdanění příjmu a majetku fyzických osob bylo oznámeno depozitáři – Ministerstvu zahraničních věcí Ruské federace dne 29. června 1995 a nabylo účinnosti na základě jejího článku X odst. 2 dnem 1. ledna 1996.

Odstoupení Republiky Kazachstán od Smlouvy o zamezení dvojího zdanění příjmu a majetku právnických osob bylo oznámeno depozitáři – Ministerstvu zahraničních věcí Ruské federace dne 29. června 1995 a nabylo účinnosti na základě jejího článku XII odst. 2 dnem 1. ledna 1996.

OPATŘENÍ ÚSTŘEDNÍCH ORGÁNŮ

Ministerstvo práce a sociálních věcí

oznamuje, že v souladu s § 9 odst. 1 zákona č. 2/1991 Sb., o kolektivním vyjednávání, byly u něj uloženy od 1. března 1996 do 31. března 1996 tyto kolektivní smlouvy vyššího stupně:

1. Vyšší kolektivní smlouva na rok 1996 uzavřená dne 4. 1. 1996 (na období od 1. 4. 1996 do 31. 3. 1997)
mezi
Odborovým svazem pracovníků dopravy silničního hospodářství a autoopravárenství Čech a Moravy
a
Svazem zaměstnavatelů a podnikatelů v dopravě České republiky, Sdružením dopravních podniků České republiky.
2. Kolektivní smlouva vyššího stupně uzavřená dne 12. 3. 1996 na období od 1. 4. 1996 do 31. 3. 1997
mezi
Odborovým svazem KOVO
a
Společenstvím průmyslových podniků Moravy a Slezska, zastupujícím příslušné zaměstnavatele.
3. Kolektivní smlouva vyššího stupně uzavřená dne 11. 3. 1996 na období od 1. 4. 1996 do 31. 3. 1997
mezi
Odborovým svazem KOVO
a
Svazem zaměstnavatelů v leteckém průmyslu.
4. Kolektivní smlouva vyššího stupně uzavřená dne 22. 3. 1996 (na období od 1. 4. 1996 do 30. 4. 1998)
mezi
Českým odborovým svazem severozápadních energetiků
a
Českým svazem zaměstnavatelů v energetice.
5. Dodatek č. 8 ze dne 20. 3. 1996 k vyšší kolektivní smlouvě uzavřené dne 16. 12. 1993 (na období od 1. 4. 1996 do 31. 12. 1996)
mezi
Odborovým svazem dopravy
a
Svazem zaměstnavatelů a podnikatelů v dopravě ČR.

REDAKČNÍ SDĚLENÍ

o opravě chyby

ve vyhlášce Ministerstva obrany č. 58/1996 Sb., kterou se stanoví zevní označení a služební průkaz vojenského policisty a barevné provedení a označení dopravních prostředků Vojenské policie

V § 1 odst. 1 písm. a) má místo slova „malého“ správně být slovo „velkého“.

Redakce

Vydává a tiskne: Tiskárna Ministerstva vnitra, p. o., Bartůňkova 4, pošt. schr. 10, 149 00 Praha 415, telefon (02) 792 70 11, fax (02) 795 26 03 - **Redakce:** Nad štolou 3, pošt. schr. 21/SB, 170 34 Praha 7 - Holešovice, telefon: (02) 37 69 71 a 37 88 77, fax (02) 37 88 77 - **Administrace:** písemné objednávky předplatného, změny adres a počty odebíraných výtisků - MORAVIAPRESS, a. s., U póny 3061, 690 02 Břeclav, telefon 0627/424 153, tel./fax: 0627/424 160. Objednávky v Slovenskej republike prijíma a titul distribuuje Magnet-Press Slovakia, s. r. o., Teslova 12, 821 02 Bratislava, tel./fax: 07/213 644, 214 177. - **Roční předplatné** se stanovuje za dodávku kompletního ročníku včetně rejstříku a je od předplatitelů vybíráno formou záloh ve výši oznámené ve Sbírce zákonů. Závěrečné vyúčtování se provádí po dodání kompletního ročníku na základě počtu skutečně vydaných částek (první záloha činí 2300,- Kč). - Vychází podle potřeby. **Distribuce:** celoroční předplatné i objednávky jednotlivých částek - MORAVIAPRESS, a. s., U póny 3061, 690 02 Břeclav, telefon: 0627/424 153, tel./fax: 0627/424 160. **Drobný prodej:** Knihkupectví - **FÍŠER-KLEMENTINUM**, Karlova 1, Praha 1; **Z. Petrová**, Pasáž Sv. Jana a Za pasáží, Pardubice; **Houdková**, Divišovo nám. 12, Znojmo; **Byzantion**, Masarykovo nám. 4, Jihlava; **ČS**, Kapucínské nám. 11, Brno; **Tycho**, Ostružnická 3, Olomouc; **D-G**, Hlavní tř. 23, Šumperk; „**U Kašků**“, Karlovo nám. 46, Kolín; **Krameriovo**, Klatovy 169/I; **Prospektrum**, Na Poříčí 7, Praha 1; **Profesio**, Hollarova 14, Ostrava; **Prospektrum**, Kněžská 18, České Budějovice; „**U Kadleců**“, Kamenná 20, Cheb; **Růžička**, Šeříková 932, Most; **Infoservis**, Mostní 954, Zlín; **Galerie ALFA**, spol. s r. o., Bulharská 58, Trutnov; **JASIPA**, Zenklova 60, Praha 8; **ADMINA**, Úslavská 2, Plzeň; **Podještědské knihkupectví**, Moskevská 28, Liberec; **M.K.**, areál HESPO, Malenovice; **eL VaN**, Ke stadionu 1953, Kladno; **EDICUM**, s. r. o., Vojanova 45, Plzeň; **L+N**, Kapelní 4, Teplice; **TECHNOR**, Hořická 405, Hradec Králové; **VIKOSPOL**, Smetanova 2, Jihlava; **Knih M+M**, Lipová 806, Most; **Knihkupectví Barbara Wellemínová**, Dittrichova 13, Praha 2; **M. Ženíška**, Květinářská 1, Brno; **GARANACE-Q**, Koliště 39, Brno; **Moravský Jih**, s. r. o., J. Palacha 6, Břeclav; **PPP-Staňková Isabela**, Verdunská 1, Praha 6; **Knihářství Příbík**, J. Švermy 14, Kadaň; **NADATUR**, spol. s r. o., Hybernská 5, Praha 1; **Technické normy**, Lábkova pav. č. 5, Plzeň; **LIBREX**, Nádražní 14, Ostrava; **BMSS START**, s. r. o., Areál VÚ JAWA, V korytech 20, Praha 10; **U pivovaru**, Žižkovo nám. 76, Žatec; **Potřeby školní a kancelářské HAAGER**, Masarykovo nám. 101, Benešov; **Knihkupectví-antikvariát DDD**, Ruská 85, Chomutov; **M. C. DES Brno**, Vranovská 20, Brno; **Arbor Sokolov**, a. s., Nádražní 365, Sokolov a v prodejnách SEVT. **Distribuční podmínky předplatného:** jednotlivé částky jsou expedovány neprodleně po dodání z tiskárny. Objednávky nového předplatného jsou vyřizovány do 15 dnů a pravidelné dodávky jsou zahajovány od nejbližší částky po ověření úhrady předplatného nebo jeho zálohy. Částky vyšlé v době od zaedívání předplatného do jeho úhrady jsou doposílány jednorázově. Změny adres a počtu odebíraných výtisků jsou prováděny do 15 dnů. **Reklamacce:** informace na tel. čísle 0627/424 160. V písemném styku vždy uvádějte IČO (právnícká osoba), rodné číslo (fyzická osoba). **Podávání novinových zásilek** povoleno Českou poštou, s. p., Odštěpný závod Jižní Morava Ředitelství v Brně č. j. P/2-4463/95 ze dne 8. 11. 1995. Podávání novinových zásilek v Slovenskej republike povolené RPP Bratislava, pošta 12, č. j. 443/94 zo dňa 27. 11. 1994.